

AKATALPA

Mart 2024 - Sayı 291

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Osman Serhat ERKEKLİ

BEŞ BEYİT

I
Işıklar geceye nasıl mânâ katıyorsa
Eşimin varlığı bana öyle teselli veriyor

II
Söğüt suya nasıl eğiliyorsa
Ben de dostlara öyle eğiliyorum

III
Anılar ölümsüz çiçekler gibi
Vücutları ruhların toprağından

IV
Anılar kendilerini unutturmuyor
Çünkü ölümsüz olmamızı istemiyorlar

V
Kötü anıları unutup
Sütbeyaz bebekler gibi doğmak isterdim anbean

Ocak 2024

Sevil AVŞAR

SILAYA NE KALDI

Yaraları kabuk bağlamış önce
İyileşmeye durmuş içindeki küçük kız
Belliydi canım, işaretler geldi
Sılaya hazırlık şart oldu
Gurbette son günlerimiz
Kendi kendine söyleniyordu

Bir elinden şiirler tuttu
Öbür elinden Suzidil beste
Bakın... Ağlamıyorum bakın
Gurbet acıtamaz beni artık
Sılaya ne kaldı? Kaç gün
Kulağımda ısrarla
"Ceyhun arayan dide-i giryanımı görsün"

3 Şubat 2024

Fuat ÇİFTÇİ

ADLANDIRILMAYANLAR

adlandırılmayan;
çöpün parmaklıkları;

kokuyu özgür bırakmıyor
aynı rüzgâr...

birbirine ekilen çelik-çomak!

bulut kargasını çözüyor
tomurcuk yıldız.

yol, çıplaktır;
çarpıklıklarını
yoluyor sürü...

[ağzının yaprak kurusu
gölgesinden geçiriyorum
suç madenini!]

Döndü Açıkgöz, Gülçin Yağmur Akbulut, Hüseyin Alemdar, Zeynep Aliye, Serap Aslı Araklı, Hicran Aslan, Sevil Avşar, Cansu Aydın, Dilek Bayram, Arda Cevahir, Tahir Musa Ceylan, Cemile Çakır, Âba Müslim Çelik, Fuat Çiftçi, Filiz Kalkışım Çolak, Ramis Dara, Tasula Drosinos, Hasan Efe, Eyüp Ekinci, Barış Erdoğan, Şerif Erginbay, Osman Serhat Erkekli, Uluay Koçak Güvener, Sinan Kaban, Sinan Karadeniz, Peria Kayra, İlhan Kemal, Fahrettin Koyuncu, Kıvanç Nalça, Kenan Osmanoğlu, Mine Ömer, Bilge Öngöre, Hasan Hüseyin Özbunar, Bahadır Özdemir, Özge Özgen, Seher Özkök, Onur Sakarya, Mustafa Seyfi, Muharrem Sönmez, Mervan Ari Sunca, Ramazan Teknikel, Şerif Tezgörenler, Burak Tokcan, Mehmet Akif Tutumlu, Yeprem Türk.

EDEBİYAT DÜNYASI ÜZERİNE 10 AFORİZMA

Mehmet Akif TUTUMLU

1. Hiçlik duygusunu adamakıllı yaşamak istiyorsan, yayıma hazır şiir veya anlatı dosyanı tanınmış bir yayınevine gönder!
2. Büyük şair veya yazar olmak tamamen senin elinde değil, ancak kendini küçültmemek senin elinde.
3. Kitap değil, *eser* yayımla.
4. İktidar peşinde koşan yazar değil, *yavandır*.
5. *Yazmasam çıldıracaktım*'ın fiyakalı tonuna kulak asma: Yazan, çıldırandan daha sağlıklı sayılmaz.
6. Görünmek için değil, görmek için yaz.
7. Jürinin sana iletmiş ödül haberinin kıymetini bil: Hiç kazanmadıysan en azından bir okur kazanmışsındır!
8. Edebiyatçı ile diğer faniler arasındaki fark: İyi bir metni okurken veya yazarken bir sevincin tüm varlığına yayılması.
9. Yazarım diye şişinme: Bu çağda herkes yazar; şairim diye hiç övünme: Bu topraklarda doğan herkes şair!
10. Dijital edebiyat: Okur nüfusu yönünden şanslı; ama henüz bir kalpten yoksun.

Âba Müslim ÇELİK

SON ÇELEBİ

1.
Kendini sakınarak ileriye, huu
tam yol güçlü söz sıkıldıkça
Necatigil'i ansırken yoleri
Tüm fırtınası **can** içre **Er**
Ay, berk vurup uçar ansızın
Ebrular, gittikçe daha duru
İs tas yönü bulur **Ana Fatma**'yı
Balkanlar üzre Anadolu'ya doğru
-Bir kent ihaneti gizler- aşk imiş
'kısık gül', sabret ve
2.
Çatladı şiirim sabırla
yüreğimi gagalaya ve
gene gagalaya yeminle
özgür bakışlarımın altında
gülen düşüncem benim

Dere akıyor, tunca dönüşmüş
işlenmeyen toprak halka karşı
bun yapılır mı oysam?
Helak oldular arka kapıdan
çıkınca kabileler
Ama, ölüm karşısında sessizliğim
öncül bir kimliktir bana
Öpersem gülü, tomurcuk değer
yarama

İlhan KEMAL

RAKİK

ıssızda, günlere üstüne yıkılırca yaslanmışsın
yüzünde annesine küsmüş çocuk içlenmişliği
evin içinden, hıçkırık salıveriyorsun dışarı
zorba kamuda maskeli kurtlar, diyorlar; güzel av
sen o deyişleri al, bu bir yanılgıdır yaz avuçlarına!

yeni zamanlara eski fisiltılar, taş avluda heyecan
sen o heyecanı al iştiriver rakik kalbine
şurasına göğsünün, o ıssız ve karbeyaz yazıya
şu çatal iğne iş görür, işte onunla, usulca
bunu vecd ile yap, rüzgâr çıksa düşmez o zaman!

unutmak diye bir şey var, evet, bütün unutuşları al
atlarına bindir hatırlamanın, şehirlerimde gezdir
az daha, biraz daha git, hatıranın kadim yurduna
unuttum sandığın aklına sökün etsin bir bir
katran kokulu sandığımda saklı kalan, ben ve aşk!

içkin kıldım kendimi varlığın tözüne ve iyiliğe
halkın unutkan belleğidir bunu hatırlamaz
sen al, aklına koy beni, yanına koy beni
güzelliğe ant içişime sen de sesini karıştır
bir sırça düş, ikimiz için, saralım onu pamuklara!..

Şerif ERGİNBAŞ

ÇOK YAŞASIN EDİM!

Doğru
söz azaltır acıyı, çalışmak yarar
usancın sınırında göverir ve dile gelir erinç!

Yan yanayız biz ve taş üstüne taş
başka neyimiz var ki: elbette edim
gölgesinde sırtımıza vuran serinliği.

Biri çıkıp söylesin
bu duvarın dibini bırakıp nereye gideyim?

Ensede terli mendil kardeşliği, boyun kıldan ince
-kurt kanunu masalı ise herkesin dili döndüğünce.

Doğru
seni bütün öteki adlar azarlar
en belirsiz sıfatlar bile yaralar beni.

Evet söz de mühim ama elbette çok yaşasın edim!

Fahrettin KOYUNCU

KIRIKTAN KIRINTILAR KALDI

Yüreğine kışlar yağmış, duruyor orda
Azgın soğukta
Büzülüp kalmış korkunun derin karanlığında
Oysa yüreği baharlar dolu hınca hınç
Yeşil yapraklar, dallar, tomurcuklar dolu yüreği

Yangınında kavrulmuş, duruyor orda
Çalışkan bir yağmur Allah'tan ruhuna iyi gelecek
Ruhuna iyi gelecek ne varsa diyor
Gelsin de bulsun beni, gelsin de bulsun, iki kez
Kırıkları kaynıyor usul usul
Usul yavaş yürüyecek aydınlığın kapısına

Depreminde devrilmiş, bekliyor orda
Kalın bir kolon gibi, yerdeki çatı gibi
Bütün kalelerin zaptını bekliyor
Bütün fetihlerin zaferle bitmesini ölüme karşı
Kum, çakıl, demir, beton ve karanlık
Kalıyor elinde kala kala, elinde kapkara

Ölümün kapısına gelmiş, susuyor çığlık çığığa
Keskisini unutmuş, çekici de yok elinde
Dilinde mitolojik ezgiler sıraya girmiş

Kapısına üç kişi eğilmiş, ünlüyor ona
-Ses ver, dil ver, yol ver, yel ver, el ver
Tozu dumana katmış susuyor dört dörtlük.

04 Janar 2024, Karşıyaka

Cemile ÇAKIR

HAYATIMIN DERE YATAĞINDA

Şiirimle el ele
geliyoruz yaşamın yargı makamına.
Sert ve acımasız bir sorgulama bekliyor bizi.

Ama şiir buluttan ve kırlangıç uçuşundan,
yok durağan bir anı, sığmaz ki sorgu odalarına,
bir bakmışsın burada, yanımda,
bir bakmışsın çiçekli çayırarda.

Yalnız bıraktı beni vicdanın amansız yargısında.
Hangi soruyu yanıtlayabilirim ki tek başıma şimdi?
Şiir elimden tutarsa ancak
bulabilirim acıların pürüzsüz kıldığı
çakıl taşlarını, yanıtları
hayatımın dere yatağında.

31 Ocak 2024

Peria KAYRA

RÜZGÂRLA YARIŞAN

Rüzgârlarla yarışan mor yeleli bir attım.
Saymadım bulutlara kaç deli çifte attım.

Ayıptır söylemesi,
diz kıran engellere tozumun gizeminden
çok engelsiz gül attım; siz sayın gülle attım.

Çok vuruştum şimşekle, yağmurla çok vuruştum.
Şahlanmasam vurulmuş, şal olsam buruşmuşum.
Siz sayın sevgilimle Kanlıca'da buluştum.

Ne bir kovboy ensesi, ne bir kement metresi
Yetmedi nefesini kesmeye ses hızımın.
Siz sayın bir şarkıya başlamaya hazırım.

Gün doğarken mattan şah
Gün batarken ahtan mah
Mataramdan çayır çimen
Haralara gürelerden havai fişek yaptım.

Siz sayın bu araya iyi bir yıl bıraktım.

Bir tek su tuttu beni, hiç nal toplatamadım.
Bir an olsun hop hop top sayıp hoplatamadım.
Bir su ki azgın akar, ne at, ne çifte takar.
Katmış yeli önüne çıkana çelme takar.
Ayağım kaysa kırık, kayak olsam batmıştım.
Hevesim burulunca bir kıyı buldum yattım.

Uyandım ki.. O da ne!

Dalgaların yorduğu yelkeni yırtık yattım.
Son şekerimi çaya, rüyamı şansa kattım.

Ramazan TEKNİKEL

Kendisinin bir şiir kumaşı olmayan bir şairin, şiir yarışmalarının seçici kurulunda yer aldığı görünce, fazla bir ilgisi olmasa da Şemsî'nin "Bir acâib derde düştüm, tutuşur Şemsî müdâm / Hakk'a makbûl olmak ister, halka menfur olmadan" dizelerini anımsarım hep.

Bir şair, "kıymeti bilinmeyen şairler" seçkisi çıkaracakmış, o iş kolay; eğer yapabiliyorsa "olduğundan fazla kıymet verilen şairler" seçkisi çıkarsın da görelim...

Öz Türkçe sözcük kullanımına en fazla önem veren şiirde Dağlarca, öykü ve romanda Tahsin Yücel, eleştiri ve denemede ise Nurullah Ataç desek yanılmış olmayız.

Edgar Allen Poe'nun, 40 dolar telif için editörüne yalvardığı mektubu 125 000 dolara satılmış. Edgar Allen Poe'nin o çok sevdiğim "Hızlandırın bir büyüyle üstümüzden geçen / Şebnemlerin gece vakti / Geçtiği gibi yaz çimenlerinin üzerinden" dizelerini kimbilir kaç kez okumuşumdur.

Bir kılıç ustasıyla karşılaştığımda ona kılıcımı göster, şair olmayan biriyle karşılaştığımda ona şiirini gösterme. Linjin (Rinzai) MS.9

Abdülkadir Bulut'un şiiri, dostuna yarasını gösterir gibi...

Edebiyatımızda iki şair arasındaki en içten ve de yalansız-riyasız dostluk Cahit Sıtkı Tarancı ile Ziya Osman Saba arasında olmuş.

Ülkü Tamer'e göre, Tanrı bin birinci gece şiiri, bin ikinci gece Cemal Süreya'yı yarattı, bin üçüncü gece ise şiir okudu.

Sadece 13 sayfadan oluşan Tomas Alexander Hartman'ın "Vazife / die Aufgabe" adlı kitabına 153 milyon Euro değer biçilmiş. Yazar, 13 sayfalık kitabı 30 yılda yazmış. Tomas Alexander Hartman, fiyatına rağmen çok basit bir görüntüye sahip olan bu kitabında insanoglunun üç en önemli sorusuna cevap verdiğini savunuyor: Nereden geldik, nereye gidiyoruz ve yapmamız gereken vazifemiz ne?"

Bedri Rahmi Eyüboğlu, "şairlere göre iyi bir ressam, resamlara göre ise iyi bir şair" sözüne hiç katılmıyorum, zira Eyüboğlu hem iyi bir şair hem de iyi bir ressam.

Önce 'şiir kitapları', sonra üç dört beş altı kitabı kapsayan 'toplu şiirler', daha sonra da toplu şiirler içinde yer alan şiirlerden, şairin kendince daha özel ve nitelikli gördüğü 'seçme şiirler'; şimdilerde moda böyle, pek yakında 'en seçme şiirler' de olabilir, sanki şiir kitabı alıp okuyan çok kişi var da...

2023 Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödüllerini şiir dalında, "İska Şansı İçin Taviz", öykü dalında, "Herze ve Tedvir" adlı dosyalar kazanmıştı. Kazanan dosyaların isimlerinin anlamını öğrenebilmek için sözlüğe bakmak zorunda kaldım.

"Hiçbir şair, şiiri Külebi gibi bitirmeyi bilmez." Cemal Süreya

GÜNEŞE İKİLİKLER

Varımız ve yoğumuz, efendimiz sirmakeş
El-ân çıplak dallardan süzülüp gelen güneş
*

Hep kaçtı kovaladım, hep kaçtım kovaladı
Dünyada bir canlıydım, onun Güneşti adı
*

Yağmurdan sonra çıkıp ne de güzel açıyor
Dünya bir gelin başı, güneş saçı saçıyor
*

Bir güneş yakaladım tadını çıkarayım
Kuruluversin şurda çerden çöpten sarayım
*

Kayboldu dağ sırtında, güneşin son ışığı
Hemen işe koyuldu, pıtırıcık, sabah tığı
*

Bulutlarla saklambaç oynuyorsun ya bazen
Parlıyor üzerine giydiğin basma-pazen
*

Bütün gün saklanıp da, batarken çıkan güneş
Git biraz da dünyanın ötelinde eğleş
*

Bak sonbahar güneşi fırla dışarı, atıl
Siftinip durma öyle, içerde atıl atıl
*

Şu güneşe bir bakın kışa çalım satıyor
İçimizdeki kar'a yazı anımsatıyor
*

İki bisküvi arası, mis gibi tazecik lokum
Yağmurlu günlerden sonra güneşe bayılıyorum
*

Kopup geldi şuramdan, deyivere'n bir deme
Güneş kuş terapisi iyi geldi bünyeme
*

Feri kaçmış gözüme güneş iyi geliyor
Bozulan fiziğimi-kimyamı dengeliyor
*

Bazen karıştırırım ben kimim ya da neyim
Kış günleri güneşin battığı son yerdeyim
*

Son gülücük hatrı'çin, seyre daldım üstadı
Buluttan sıyrılma da dağdan kurtulamadı
*

Sabah gün doğumunda kaçırınca treni
Şart olur gurup vakti vedalaşma töreni
*

Roman oldu okuduk, şarkı oldu dinledik
Akşam güneşlerini aşkımızla demledik
*

Her mevsimin farklı bir akşam güneşi vardır
Tadılır yudum yudum, âşıklara nektardır
*

Gün gece arasında beslersin tini teni
Anlatamam yaşarım akşam güneşi seni
*

Yeryüzünde yaşayan canlılardan yok farkım
Akşam güneşi aşkım, akşam güneşi şarkım

Tahir Musa CEYLAN

OPERA

Evde küçük kazalar yapmak ve ardından yıkıp yemirdiğim yerleri onarmak
benim için hal-i hayat en çıplağıyla budur
hayatın belleğine güvenirim, çukurları doldurup çıkıntıları yuvarlar
benim gibi, kendi gibi ah hayat ne derin deli mevzudur

Akşamları gırla giderim, saat sıfır dört, herkes uyur ben dimdik ayakta
gece hayvanları gibi üşenmez kalkarım sokak muzırlığına, az macera değil
yazılar yazarım evlerin yamru yumru duvarlarına, "kim isim olur hasmına
ve kim resim olur sevdiğine kazına kazına"

Şimdi her şeyi geç bir kalem
Hasta da oldum tabi, çocukken üşüyünce
bir de insanlar başıma üşüşünce üstüme gelen saflık üç ağlamak vakti ancak kalmıştı, ah babaannem gözleri ruhunu anlayacağım tek makineler bana üzülen, üzüldüğünü belli eden ikicik varlık

Tehlikeli şeyler yapma hastalığım var bir de çayı sehpaye değil dizime koyarım mesela, dökülsün facia olsun, ben de faciadan sıyrılan kibirli mir ala kahraman
işte böyle, hayatım olmuş delibaş opera, bense içinde sahne tozu yutmuş ne çok ecnebi, geçip gelen sihirli bir Rönesans'tan

Dilek BAYRAM

SÖYLENCE

Mermer havanda nisan yağmuru dövüyorum az biraz tuzla Bayatlamış ekmeklerle serçeleri mutlu kılıyorum az biraz da
Kimseyi memnun etme çabası olmayan Yunan tanrılarından biriydi onu tanıdığımda

Adı mitolojide yer bulamayan.
Denizin kokusunu duyamadığı nadir kıyılarından birinde Herkesin bir şarkısı mı var mı düşüncesi beynimi kemirirken
Kendimce bizim şarkımızı söylüyordum.

O bu kıyılarından uzakta
Telefonda uzata uzata ve bıktıra bıktıra konuşuyordu
Bazı insanlar telefonda uzun uzadıya konuşur
Ben uzun uzun saçlarımı bile taramak istemem
Arakhne nakışını özene bezene işler
Nisan yağmurlarını kaçırır...
Sen, ben, o
Bizler de
Hayatı kaçırırız hep yağmurlardan kaçarken.

Serap Aslı ARAKLI

ŞİİR DERSİ

1
Kuş da şarap da eski
kuş gökyüzü şarap yeryüzü defteri
aşktan da eski şiir
varlık ve canlılık adına her şey Allah işi
şiir de ölüm de iki kişi

2
Kendimi ve şiiri yeni kılmak için
sahiplendim evreni ve uzamı
sol göğsümü ve içimi tutarak
kalbî bakmak ilk şiir dersimdi

3
Yazdıkça ve sustukça anladım
en kısa şiir bile
dokuz boğumlu--
Dağlarca'dan öğrendimdi on üçümde
şiir bu, değil bir üç hayat ister senden
tenin de ruhun da ona ait olmalı
daimi ikmal dersidir şiir, doğru!

4
Bak yine ikmale kaldım ah be Serap
form ve idman dersi hocan üstelik Cahit Külebi hâlin harap!
İstanbul adlı şiiri ezberlemen kurtaramaz seni
en az üç çözümlene metni hazırlaman gerek--
Her yeni döver beni
her eski ağlatır
her eski en az iki kişi!

5
Kalemim beş
enstrümanım dokuz boğumlu
ne zaman şiirime ve ömrüme ney üflesem
dokuzdaki sekiz bile şair yapamaz beni
ölüm hiç olmasa
dünya şiir ve aşk bahçesi olsa keşke!

Trabzon, 4 Şubat 2024

Uluay Koçak GÜVENER

AHVAL

güneş boynunu büktüğünde dünyaya
telaşlı bir sabah yeliyle ellerine saçıldı
kanayan kelimeler dolu kâsen
içmeyip de ne yapacaksın
ruhun ağırlı bir göğse sığınmışken

YAZARLIK NEDİR

Arda CEVAHİR

Mutlu yazar yoktur. Çünkü mutluluk, kendisinden başka her şeyi sur dışında tutan bir olumsuzlama, başka hiçbir şeyi ihtiyacı olmayan olumsal varlık doluluğudur, yazarsa tersine içeri sızılacak bir çatlak, çürük bir aksam, önlem alınmazsa büyüyecek bir gedik arayıp öngösteren kişidir. Olmayanın ispatına yönelmiş bilinci, boşluğunu gösterdiği şeyin varlığında ayak dretir, çok sonraları anlaşılacak bir yanılığın ileride fark edilecek parmak izleri gibi geriye kalmaktır tüm dileği.

Mutluluğun başkasını dışalayan ve varlık payı tanımayan tartışılmaz doğası onu çılgına çevirir, mutlak karşısında deliye döner, hep sınır dışında kaldığından hep muhalefette ve iktidar mutlaklığı karşısındadır. Mutluluk, başarımlıktır, varsılın beş parasıza varlık hakkı tanımayışıdır başarısızlık karşısında, mutsuzluk da doğası gereği başarısızlıktır. Bu yüzden, mutsuzluk barındırmayan saf mutluluğa inanmaz yazar, imanı içermeyen bilimi ilim gözüyle görmeyen mümin gibi, hüznün içermeyenin gerçekliğini yapaylıkla ötelere; acıyı, dertlileri, kaybedenleri, yoksulları umursamayan barbar gülüşüdür mutluluktan ibaret her kahkaha. Düşman kesilir, varlığına nefes payı bulacağı bir sızıntı arar gözleri, minicik bir kırışık arar baktığı teni zar gibi sarmış kumaşın pürüzsüzlüğünde, bulamadıkça nevre döner, dağılmış birliğini toparlamak için gözlerini kaçırır ama toparlanmayı sağlayacak olan da yine kendisini dağıtanın bütünlüğü olduğundan, döner döner tekrar bakar o yekpare bedenini ya da yüzün ödünsüz geçirimsizliğine. İncecik göğüs çizgisi, ufacık yırtmaç soluk bulacağı tek aralıktır, baktıkça nefes alır, tutuşmuş tutsaklığının özgürlüğü soluduğu soluk borusu gibidir, serinliği tadar o göğüs çukurunda.

Başarısızlık mutsuzluk olduğundan ve kendisi de mutluluğu düşman bildiğinden, neşeli öyküler yazamaz, Baudelaire gibi çatal kaşığın ışıltısından ürküntü duyar, Sartre'in Baudelaire için pek isabetlice imlediği gibi, aslında ondaki doğallık ürkütür onu, ışıltı mutluluğun geçirimsizliğiyle ciğerini sökmektedir, gündüz aydınlığında da yazamaz çünkü "Minerva'nın baykuşu karanlık başlarken uçar," Balzac gibi gündüzü uykuyla geçirip ancak el ayak çekilince oturup yaza yaza sabahı eder.

Akademilere, yarışmalara başvurur, amacı ödül değil büyük ambar kapısının fare yarığından içeri geçebilmektir. Ödül geçiş peyniridir yalnızca. Alkolik, tiryaki ve otuzbiricidir, yazmak olumsal ve sonsuz olduğundan, sonsuzluk korkutur onu, kunduzun eşelediği toprağı geriye çekip yönünü tayin etmesi, eminlikle ilerlemesi gerekir. Taksici ters yöne saptığında telaşlanan doğası hemen müdahaleye sevk eder. "Nereye gidiyoruz?"

Besteci mutluyken keman çalabildiği, ressam neşe içinde fırçasını tuvale sürebildiği halde, yazar mutluyken yazamaz. Güzelim yemek kokularını tok karınla algılayamaz çünkü. Berikiler mevcut olunanı aksederken o namevcut olanın içindedir, namevcut olanı, namevcut oluşunu, olunanı yazar, yoksun kalmanın peşindedir hep, var olan on para ama yoksun kalman yüz paradır gözünde, kovulmuş şeytan sadık melekten daha fazla toprağı sahiptir, özgürlüğü seçmiş, koca bir çölün tek hakimi olmuştur. Büyük davaların adamı oluşu bundandır. Vietnam Mahkemesi yargıcıdır örneğin çünkü herkesten üstün olana diklenmek aynı varlık düzeyindekine çıkışmaktan daha tehlikesizdir. Kısacık bekleyişe sabırsızdır, boşanma heveslisidir ama ömrünce sürecek bir siyasetin sadık

hizmetkârdır. Hemen nakit on liraya yüz liralık alacağından vazgeçer, on liraya peşin almaktansa yüz liralık veresiyeye dünden razıdır. Pire için yorgan yakar, daldaki kuş için itfaiyeyi ayağına kaldırır, gönüllü izin uğruna yevmiyesini bırakır, izmarit için sokak çöp arar, cennetin sıradan arkadaşlığındansa aşkın cehennemliğidir, beş kilometre öteden mamacı bulup yol kenarındaki kediciğe getirir.

Bir anlık öfke uğruna yıkıp dökülebilir çünkü somutu soyuta baştan feda etmiştir, bir anlık acıma uğruna her şeyinden geçebilir, bağışlayabilir, nitekim başına belalar açan şehvet duygusu da bir an içindir. Noktayı çembere yeğlemiştir bir kere. Verlaine Rimbaud'ya silahı doğrulttuğunda, Raskolnikov indirmek üzere baltayı kaldırdığında, mollalar ortasındaki yarı beline gömülü kadına taşlar yağdırıldığında, hayatın geri kalanı o bir anın pahası uğruna gözden çıkarılmıştır.

Sokrates baldırını ağzına götürdüğünde, Orhan Veli "suda yüzen karpuz kabuğu"ndan söz ettiğinde de, bütün parçanın, tümel tikelin varlık fonuna geçirilmiştir. Beyaz kumaşta kahve lekesi olmaktır yazarın varoluşu. Kalbi delik doğduğuna inanmıştır hep. Onu diğerlerinden ayıran genetik bir bozukluk, oyundışılık, sonunda onu edebiyatçı yapacak bütüne talihsizliğini kanıtlamaya mecbur kılan sanıklık, üst dudak beni ya da doğum lekesi gibi işlenmiştir ruhuna. Başarı dolu gülen bir yüzün kederden iz barındırmamasını anlayamaz yazar, kederin eksikliğini duymayışını aklı almaz, ağustos böceğinin kıştan ve karmacadan habersizliğinden hiddete kapılır, mutluluğun mutsuzluğu aklından bile geçirmeyen geçirimsizliğini öznelliğe aşırıp, 'fakirleri uslarından bile geçirmeyen' zenginlere öfke kusar. Dondurmacı, "Nasıl olsun?" dediğinde, "Sırf beyaz" diyen arkadaşının karışık tatlara ihtiyaç duymaması şaşırtır onu, tüm parasını tek hisseye yatırmak, lise aşkını ömrüne seçmek, pazarın geri kalanını gezmeden ilk tezgahı alışveriş, ruhundaki paganlığın akıl sır erdiremediği tek sesliliklerdir. Eğer komünist partisinin bir neferi olamıyorsa, bu, koronun bütünü tek bir sesi çıkarışındandır. Mümin olamıyorsa, cennet çayırının kara çalısız bütünlüğünün çirtiriz sıkıcılığındandır. İtiraz hakkı yoksa, orada işi yoktur. İtiraz onun varlık hukukudur. Özgürlüğünü nesnellikle değil özsellikle ilişkilendirdiğinden, kendisini engelleyen çelişmeyi nesnel bir soru değil varoluşsal sorun olarak yaşar. Varlığı bir varoluş sorunudur, o, bir kişinin düşünceleri değil, düşüncenin insan suretidir, cinsel arzusu değil bu arzunun bedenleşmiş halidir, inanışı değil inancın veya erdemini ya da günâhın insan şeklindeki belirişidir.

Kişioğlu ancak varlıkla arasındaki bu çelişkinliği gördüğü an, artık bir Akıl'dır. Tikelle tümel, toplumla kendi, ağaçla orman arasındaki çelişkin birliği kendinde gözlemlediğinde, yerelle evrensel arasındaki gerçek ilişkiyi de kendinde yaşadığını fark eder. O durumda da, çağın diğer düşünsel akıllarıyla çatışması kaçınılmaz olur. Din adamlarının ya da burjuva egemenlerinin güttüğü ideolojilerle esaslı bir hesaplaşma zorunluğu yüz yüze gelir. Yazmak budur, kendisini kuşatan varlıkla sürekli bir çatışmanın verdiği sıkışıklıktan, ezinçten ya da usançtan boğazını kurtarıp özgürleştirme çabasıdır. Ama aynı zamanda onu muhafaza da etmektir çünkü beslediği çelişkilere ayrılıkla düğümlemiştir. Bu, kaçmaya çabaladığı düğümlemişlikten kurtulmaya çalışıkça, bu çaba için her seferinde o düğümlemişliği yeniden kendinde üretmesi anlamına gelir.

Bir birey olarak yaşadığı zeminin onu varlığın kıyısında ve fakat uçurum eşiğinde tuttuğunu anladığında nasıl kaleme tutunmaktan başka bir yolu olmadığı gördüyse, o toprak parçasında kendisiyle aynı varlık düzleminde yaşayan diğerleri için de, kaleme sarılma bilincine erişemeyen bu insanların kendisiyle aynı eyleme geçmesi mümkün olmadığından,

ÜNZİLE

sesi kısılıyor kalbimin Ünzile
yüzüme, solgun fotoğraflardan kalan
güneşli desenler çiziyorlar

gülmeye çok yakın ağlamaklı
bir haritada
kalıyorum öylece

ben su verdikçe susayan yanlarına hayatın
yerini beğenmeyen
benjaminler buluyorum
yol ortasında
rengi soluyor çiçeklerin

kambur terzilere emanet ettiğim günlerden
benzi soluk düşler ekliyorum
zamana
çıplak ayaklarımda
zenci çocuklar

duvarların rutubet kokan yanından
hızlıca geçerken yıllar
sinsice sırtıma dokunan yağmurlar
omurga kemiğimden
başlıyor
karalamaya

en güzel düşlerimin beli bükülüyor Ünzile
kuşları vuruyor bazı kelimeler
bazı cümleler ellerimde şiir olurken
bazı yaralar
kanyor dilimde

yorgunluğum açık denizlerde
kâğıttan gemilere
yama oluyor

mutsuzum Ünzile
kalbimden geriye kalan bıçak izlerini anlatamayacak
kadar hiç kimseye

m u t s u z u m

kendisi kalemiyle onlarla aynı tarafa yönelip insan özgürlüğü adına yazmak işini üstlenmesi gerekir. Ancak bu durumda çağının bilgisiyle bütünleşen bir gerçek yazar ya da aydınlanma sürecinin aydını olabilecektir. Belki ilk yapıtını çıkardığı döneme kadar hayalperest bir ergenlik ruhu sürse de, eserin ardından gerideki kimliği yerine yazarın eylemiyle var olması gerekir. Ya çelişkilerin erken olgunlaştırdığı bir bilinçle olgun bir yapıtla başlamıştır ya da o önceki kimliğin hayalperest insanı olarak, sadece harfleri kağıda çiziktirmekten ibaret bir yazı hayatı sürecektir.

Yazarlık, varlığını yabancılaştıran doğayla ve onun egemenleriyle arasındaki çelişik birliğin insan özgürlüğü adına dile getirilişidir. Anımsamak gerekir ki Nâzım Hikmet hayatta olsa, varlığıyla bütün arasındaki çelişiklerden bilincini ya da yapıtlarının, çelişkileri örtbas etmek ve insanları yabancılaştırmak adına kurulmuş banka yayınevince basılıp satılmasına, izin verebilir miydi?

SEN BİLMEZSİN

1
her gün kaydediyorum bana bakışını
odayı dolduran ışığı gülümsediğin anlarda
ellerini ve uzanışını yumuşak narin
bana kızdığında beliren damarı
saçlarının hiç uymayışını zamana
kişisel yaşamını terliklerinin
bana denettiğin her yemeğin tadını
tuvalet molalarını tam dışarı çıkacakken
yalnızlığını bir acıya susulduğunda
hastane koridorlarını uzayan ve sessiz
pencereye koyduğun su kaplarını
sana ait olmayışını kırılan şeylerin
atlara ve kuşlara duyduğun aşkı
her gün senden bana doğru akan bir nehri
olur da unutmak beni hatırlarsa diye
sen bilmezsin
her an tekrarlıyorum bu duayı

2
nedir uykumu güzelleştiren o his
uyanınca görebilmek seni
sen ve diğer şeyler
yoksa insan ölü bir kelimedir

bana su verdin kimse bilmezken
gülüşünü taşıyan bir nehir
beni aşkla iyileştirdin
yoksa insan kandan bir harabedir

ne ki kavuşmak var sonunda
beklemek de güzel geleceği
hep bir özgürlük saklı adında
yoksa insan kederden bir hücredir...

DİREN KADIN

dik güneşte ürpermeyi sevdiğim iki kadın
kuş uykusunda yoz bıçaklara açık göğsümüz
ipekle beledik göl titremesini üç kadın

buz içinde köz içtik
alev yaprağıdır güncemiz
yangını odla söndürdük dört kadın

taş gözler yazmış kurşun kadın masalını
eksiksiz türküyüz
birliği seviyle emzirdik beş kadın

evren içinde evren büyüttük
dipte dinde biz varız
gülmeyi alkışla besledik -diren kadın

ECE AYHAN'IN "MEÇHUL ÖĞRENCİ ANITI" VE ÖTEKİ KAVRAMI

Cansu AYDIN

Günümüzde felsefe, sosyoloji, edebiyat ve sanat kitaplarında bir kavramla çok sık karşılaşıyoruz: "öteki". Postmodern zamanların önemli kavramlarından biri hâline gelen bu sözcüğün Türk Dil Kurumunun internet sitesinin Güncel Türkçe Sözlüğü'nde toplum bilimi anlamı "Mevcut kültürün kabul görmüş değerleri içinde dışlanmış olan". Ötekileşme ise "dışlama" anlamına geliyor.(1) Öteki ve ötekileşme kavramları her ne kadar olumsuz çağrışımlar içerse de bir farkındalığı ima ederler. Örneğin bir çocuk başlangıçta kendisini annesinin bir parçası olarak görür; ama zamanı gelince kendisini annesinden ayırt etmeye başlar. Çocuk için önce baba, sonra anne ötekidir. O, zamanla bu ilişkiyi toplumla da kurar. İnsanın yaşamı ötekileşme bilinciyle iç içedir (2). Fakat bu süreç edebiyatta şöyle gerçekleşir: Şair/yazar yazarken kendisini farkında olmadan ya da bilinçli bir biçimde öteki olarak konular ve kimi zaman da özel olarak ötekini anlatır. Her edebi eser, ötekinin eylemidir ve kimi zaman da ötekidir. Ece Ayhan'ın "Meçhul Öğrenci Anıtı" şiirini ele alalım.

Meçhul Öğrenci Anıtı

*Buraya bakın, burada, bu kara mermerin altında
Bir teneffüs daha yaşasaydı
Tabiatın tahtaya kalkacak bir çocuk gömülüdür
Devlet dersinde öldürülmüştür*

*Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu:
Maveraünnehir nereye dökülür?
En arka sıradan bir parmağın tek ve doğru karşılığı:
Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbine! dir*

*Bu ölümü de bastırmak için boynuna mekik oyalı mor
Bir yazma bağlayan eski eskici babası yazmıştır:
Yani ki onu oyuncakları olduğuna inandırmıştım*

*O günden böyle asker kaputu giyip gizli bir geyik
Yavrusunu emziren gece çamaşırcısı anası yazdırmıştır
Ah ki oğlumun emeğini eline verdiler*

*Arkadaşları zakkumlarla örmüşlerdir bu şiiri:
Aldırma 128! İntiharın parasız yatılı küçük zabıt okullarında
Her çocuğun kalbinde kendinden daha büyük bir çocuk vardır
Bütün sınıf sana çocuk bayramlarında zarfsız kuşlar
gönderecek. (3)*

Şiirin teması devlet aygıtlarının-özellikle eğitimin- özne üzerindeki tahribatı ve özneyi yok etmesidir. "Meçhul Öğrenci Anıtı", güncel bir olaydan- Devlet Mimarlık Akademisi öğrencilerinden biri olan Battal Mehetoğlu'nun 14 Aralık 1969'da ona karşı bir siyasî grupta yer alan kişilerce vurulmasından- hareketle yazılmıştır. Şiirde bir kişinin öldürülmesinden "devlet dersinde" öldürülen diğer kişilere giden bir çoğullama söz konusudur. Üçüncü dizedeki "bir çocuk" tamlamasındaki "bir" belgisiz sıfatı "Battal Mehetoğlu" değil "Battal Mehetoğlu gibiler" anlamını vermiştir. Şiirin ismi de böyle bir çağrışım uyandırmaktadır. "Meçhul Asker Anıtı"nın yalnızca bir kişi için olmaması gibi bu şiir de çoğul içindir. (4) Ayhan bu hususu "Ben tek bir

çocuk olayından hareket etmiyorum; bunu toplumumuzun bir dolu derdi arasında bir derdi olarak da görmüyorum. Demek istiyorum ki, bütün kahırlarımız bir tek toplumsal olayda yansıyabilir." (5) diyerek açıklamıştır.

Şiirde geçen "solgun" sıfatının "soldurulmuş" diye okunması gerekir. Bunun sebebi şiirin ilk ünitesinin üçüncü dizesindeki "gömülüdür" yüklemine ve dördüncü dizesindeki "öldürülmüştür" yüklemine edilgen olmasıdır. Bu şiirin bütün savı "Devlet dersinde öldürülmüştür." dizesiyle verilmiştir. Hem bu dizede hem de ondan bir önceki dizede "-dir" redifinin kullanılmasıyla bu yargıya kesinlik anlamı verilmiştir. Burada öldürmek kavramı resmî ideolojiyi tersinden okuyarak bu ideolojinin değerlerini yadsıyan Ayhan'ın sıklıkla kullandığı bir başka kavram olan "parasız yatılı" ile beraber düşünülürse onun aynı zamanda mecaz anlamı olduğu görülür. "Parasız yatılı" devletin alt sınıflardan devşirip kendi mekanizmasında bir payanda olarak kullandığı kişileri ifade eder. Ayhan bu kalıplaşmış sözü mecaz olarak genişleterek "bireyselliği körelten devlet ideolojisinin kişiliği yitirtme operasyonu" anlamına gelecek şekilde kullanmıştır. Şiirdeki bir soru-bir cevap ve iki hitap dikkat çekicidir. "Maveraünnehir", Arapça kökenlidir ve "iki nehrin arası" anlamına gelmektedir. Sözcük aynı zamanda bir coğrafya terimidir, terim anlamıyla Seyhun ve Ceyhun ırmakları arasındaki bölgeyi ifade eder. Yani Maveraünnehir bir nehir ismi değildir ve "Maveraünnehir nereye dökülür?" sorusu hatalı bir sorudur. Ayhan bu somut hatadan hareketle devletin ideolojisine eleştirilerde bulunur. Bu ideoloji doğayı, tarihi, sosyal bilinci... her şeyi çarpıklaştırır. Bunun üzerine "solgun halk çocukları" başkaldırır. Buradaki imge- "Maveraünnehir" in solgun halk çocuklarının ayaklanmasının kalbine (aynı zamanda merkezine) akması"- devlet ya da halk çelişkinin meydana geliş nedenini vermektedir. Bu dizelerde çocuğun karşılığının "tek" ve "doğru" sıfatlarıyla belirtilip nitelenmesi ise şairin inandığı şeylerden şüphesi olmadığını göstermektedir. Ayrıca soruya cevap veren çocuğun en arka sırada oturması onun toplumsal sıradüzendeki yerine dikkat çekmek içindir. (6)

Arka sırada oturanlar, ötekileştirilen yoksul ve tembel çocuklardır. Onların yıl sonu müsamerelerine çıkmalarına müsaade edilmez (7). Şiire "Buraya bakın!" diye bir hitapla başlanması, ilk dizede geçen üç "bu" okuyucuların; yani toplumun dikkatini bir ölüme çekmek içindir. Bir uyanış çağrısı olarak topluma hitapla başlayan şiir yine bir hitapla sona ermektedir: "Aldırma 128!". Bu defa öldürülen çoğul kişiye hitap edilmektedir. Ona bir sayıyla hitap edilmesi bireylerin devlet için gerçekte birer numaradan başka bir şey ifade etmediğini vurgulamak içindir: onlar birer "şey" olarak yalnızca vergi verir; askere gider, artı değer üretir. Ayrıca bu sayı yalnızca bir öğrencinin okul numarasını imlemez; devletin karşısındaki ya da dışındaki kişiliklerin tamamını simgelemektedir. (8) Hatta Ayhan bu hitabı daha sonra Nilgün Marmara isimli marjinal bir şaire yönelik olarak kullanır (9). Yazılarında bu şairden "128 Nilgün Marmara" diye söz eder. Bu numara yakın zamanda vefat eden Füzûzan'ın "Kış Gelmeden" öyküsündeki arka sıralarda oturan, unutulmuş, dışlanmış ve sevgi ihtiyacı içindeki öğrencinin de okul numarasıdır (10).

"Meçhul Öğrenci Anıtı" yalnızca ötekini anlattığı için özel bir eser değildir. Ayhan, şiirinde ötekinin safını tutarken aynı zamanda bu safın tutulabilme olanağına dikkat çeker. Şiirdeki ölümü bastırmak için boynuna mekik oyalı, mor yazma bağlayan eski eskici babası muhtemelen Ayhan'ın kendisidir.

MARS'A YOL ALAN ODA

Bu duvarları tırnaklarımla kanattım
Mars'a yol alan oda
Radyatör soğuk, pencereler örtük
Bir dumanın paranoyalara dönüştüğü yerde
Sıkıca tutundum kemikleşmiş çoraplarıma
Bir ben varım, bir de eflatun bir kedi
Uçuşan tüm görüntülerin içinde bir kedi
Titriyor perdeler, titriyoruz, ben ve kedi

Bu duvarların ruhunu kavradım
Mutluluğu anımsatan bir şey var ama değiliz
Hem kurbanı hem celladıyım zamanın
Varıyoruz, geliyor gibi ama değiliz
Çalı süpürgesi, kokuşmuş yemekler, çer çöp
Beynimdeki çöp dağının sahibi bu çöp
Bazen insan yaşamaktan utanmalı

Nereye dönsem leş bando
Bu duvarların karanlığını emmekten bıktım
Uzun vakittir adım sorulmadı, unuttum
Bildiğim diller diken açtı kilitli ağzımda
Hayatı dize getirmenin imkânı yok
Mars'a yol alan odanın içindeyim, o kadar
Eflatun kedi ve ben, bekliyoruz o müthiş günü
Televizyon bozuk, yatak kırık, çalışmıyor eşyalar

Bu duvarlarla bakışmaktan yorulduğum
Ölme de yaşamıyor gibi morarmış rüyalar

Kıvanç NALÇA

VERYANSIN

Öksüz sanırım kendimi ben, hayal kurarken
Okşayıp düşüncemi aheste karanlık
Sarılar peşimi bırakmıyor, hem kırmızı fenerim
Ne tuhaf
Üzülünce kadere, unuttur,
Kara bahtıma şaşar, sanat ve hakikat varsayan
Minberlerde ahkâm keserim
Şehadet ettiğim iki yüz mevsim
Belki bazıları biraz latifti
Fırıgıyalıyım biraz düğümlemlerim bol
Yalanım çok,
Eviden kovulmuş bir Filistinliyim
Geri dönmelere hiç mecalim yok
Önce toplar ateşe başlasın, ardından piyadeleri ziyan
edelim
Bir savaş yoksa eğer
ya da kindar bir tanrı musibeti
Baharda kimse ölmez
Yazın ölen, aheste aheste
Kışın alelacele
Selde çöp diyorum bu kül halimize
Başka da sözüm kalmadı artık

Çünkü nasıl eskiciler kıyıda köşede kalmış eski eşyaları satar, Ayhan'ın şiirini oluştururken malzemesi de eskidir; okuyucuya ötekinin görmezden gelinen, yoksanan, unutturulmaya çalışılan tarihini sunar. Şiirdeki şairin- yazma eylemini yapan kişinin- 3. ünite kendi benliğine bir eleştiri getirdiği düşünülebilir. Aykırı davranıp boynuna mekik oyalı mor yazma bağlayarak iktidara meydan okumuş; ama çok acı verdiği için bu korkunç ölümü bastırmak istemiştir. Düzenin bir bireyi olarak o da suçludur. Sonuçta mor, yitime uğramış dezavantajlı halk tabakasının rengi olup Ayhan'ın şiirlerindeki muhalif tavra hizmet etse (11) bile otoritenin de rengidir ve şair de bir baba yani iktidardır. İktidarını istemese de şiir yazarak kurmuştur ve 128'i farkında olmadan oyuncakları olduğuna inandırmaya; yani düzenin olanaklarıyla avutmaya çalışmıştır. 3. ünite itiraf ve özeleştiri niteliğindedir. Öyle bir şey olur ki şair bu ölümün hiçbir biçimde bastırılmayacağını anlar, bu şiiri yazacaktır. Görüldüğü gibi metin yazma metnin konusu hâline gelmiştir. Şiir bu yönüyle postmodern özellik taşımaktadır. Onu bu şiiri yazmaya sevk eden, ona bu şiiri yazdırın ise 128'e 128 yetim olduğu için babalık da eden, muhtemelen bunu vurgulamak için maskülen tarzda betimlenen (asker kaputu giymiş kadın) gece çamaşırcısı annesinin "Ah ki oğlumun emeğini eline verdiler!" sözü olmuştur. İşte ötekinin- yani annenin- söylemiyle olduğu gibi yazılan bu dize şiirin en vurucu yeridir. Annenin yürek parçalayıcı sözünden sonra şair uyanışa geçmiştir. Artık ben eskisi gibi olamaz, bir başkasıdır ve şiirleriyle diğer 128'leri de avutmak değil uyandırmak ister. Böylece onlar da uyanış şiirleri yazacaktır.

Bize göre "Meçhul Öğrenci Anıtı", sadece içeriği yönüyle değil şairin çok yüksek bir bilinçle ve kendisine dışarıdan bakarak hem kendi eleştirisini yaptığı hem de kendisini ötekileştirdiği ve şairinin öteki olarak inşa ettiği önemli bir metindir.

NOTLAR

1. "Güncel Türkçe Sözlük", sozluk.gov.tr, [16.02.2024].
2. Abdullah Şengül, "Edebiyatın Ötekilik Meselesi ve Türk Edebiyatında Öteki", *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı 15, Güz 2007, s. 98.
3. Ece Ayhan, "Meçhul Öğrenci Anıtı", Ece Ayhan, *Bütün Yort Savul'lar! 1954- 1997 Toplu Şiirler*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2004, s. 123.
4. Sabit Kemal Bayıldır, "Meçhul Öğrenci Anıtı", 8 Mart 2012 Perşembe, <http://sibiryaberberi.blogspot.com.tr/2012/03/mechul-ogrenci-ant.html> [25.06.2014].
5. Ece Ayhan, *Aynalı Denemeler*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1995, s. 76'dan naklen: Sabit Kemal Bayıldır, "Meçhul Öğrenci Anıtı".
6. Sabit Kemal Bayıldır, "Meçhul Öğrenci Anıtı".
7. Ece Ayhan, *Bütün Yort Savul'lar!*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1994, s. 34'ten naklen: Sabit Kemal Bayıldır, "Meçhul Öğrenci Anıtı".
8. Sabit Kemal Bayıldır, "Meçhul Öğrenci Anıtı".
9. Ece Ayhan, *Sivil Denemeler Kara*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1998, ss. 40, 52, 54'ten naklen: Sabit Kemal Bayıldır, "Meçhul Öğrenci Anıtı".
10. Füzün, "Kış Gelmeden", ss. 70-128, Füzün, *Benim Sinemalarım*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 203.
11. Ebru Özgün, "Ece Ayhan'ın Şiirlerinde Toplumsal Katmanları İmleyen Renkler", *Türkbilig*, 2019, sayı 38, s. 58.

KEHANET AVCISI BİR FALCIYIM

Barış ERDOĞAN

Bir sabah uyanıyorsunuz, başka bir kılıktasınız. Tanrı'nın laneti olabilir bu değişim. Belki alinyamızda bu kılıkta dünyaya gelecektiniz, yolda özünüze başka bir maya karıştı. Eğer bir büyü sonucu bu kılığa sokulduysanız deri değiştirmek zorundasınız; beynin ve kalbin değişimi imkânsız. Rahat olun, insanlar sizi nasıl görüyorsa siz osunuzdur. Bir tehlikesi var ki onu da Pratchett anlatır: *"Büyü, görünenlerin dünyasıyla görünmeyenlerin dünyası arasındaki duvarları zayıflatır."*

Ninova'da ölümü gördüm ama yaşamadım. Kehanet benim dışımda.

Paul Auster Yalnızlığın Keşfi'nde, *"Yunus dilini tuttu."* der. Keşke tutmasaydı da Ninova halkı kurtulsaydı. Keşke fırtınalı deniz Yunus'un bindiği gemiyi batırsaydı da Yunus kahrından ölmeseydi. Keşke balık Yunus'u bir çamura kussaydı da kehaneti gerçekleşmeseydi. Keşke tepesinde biten keneotunu ateş sarsaydı da Yunus daha erken göçseydi. Bu Yunus bizim derviş Yunus'umuz değil, bütün kutsal kitapların içinden geçmiş Yunus peygamber. Siz de dilinizi tutun diyemeyeceğim. Paslı dil bütün organları sarar, beyni tahrip eder. Kehanet sahibi olmaya gerek yok. Yunus'un bindiği gemi nasıl yalpalıyorsa şu güzelim ülkemiz de yalpalıyor? Kehanette bulunmak kadar tehlikeli bir söylem yok. Ya "güvercin" lakaplı Yunus olmak gerek ya da derviş Yunus. *"Kırk gün sonra Ninova yıkılacak!"* diyen Yunus haklı çıktı. Ninovalılar kırk birinci günü göremedi.

Kehanet tarihinin kapağını açalım ve uygarlıkları seyran edelim.

Derler ki *"Apollon, müzik ile kehanetin, şifa ve okçuluğun tanrısıdır"*. Kabul. XX. yy'ın Apollonları varken benim Apollonlaşmam boşa gayret, bari Oidipuslaşayım. Gerçi kral Oidipus kadar akıllı ve güçlü olsaydım herkese, her şeye resti çekerdim. Ve derdim ki onun gibi, *"Ben Oidipus, Sfenks'i yok ettim; çünkü aklım sayesinde bilmeceyi çözdüm. Bunu bana hiçbir kehanet öğretmiş değildir."*

Fransa kralı II. Henri'nin karısı Catherine de' Medici'nin (kâhinleri kimin koruduğunu bilin diye adını andım) yakın dostu Nostradamus'un beş yüz yıl önceki "buğdaya paha biçilmeyecek", "beni yalnız bırakın öleceğim" tarzı kehanetine bir değer biçmeden suyu geçelim, kendi kehanetimizi yayalım. Diyelim ki suya bakan suyu görmez, önce kendi yüzünü görür. Bin yıllık tarihi geride bırakan Irg Bitig'in altmış beşinci paragrafını bitirdiğimde kendi kendime söylendim: Uygurlarda başlayan falcılık bugün nerelere geldi?

Mezopotamya, fal ihraç eden topraklar... Akadlar vs. Gerçi MÖ 4000'lerde Mısır'da fal açtırmak için çırpınanlar soluğu Nil nehrinde alırmış. En zahmetsizi el falıdır. Tuttuğunuz el titrememişse fala başlamayın. Bakla falına hiç niyetlenmeyin. İskambil falı cahili kandırma işidir. Kahve falına bakmayı deneyin, telvesinde saatlerce gezinin. *"Kahve-i pir kalbime gir, kalbinden çık falıma gir."* demeniz yeter. Benim izlediğim yol bunlar.

Doğu, kehaneti sevmez ama kehanet kıyısında dolaşan inanışların bayrağını taşır. Yetmişli yılların ortasında Sarıyer taraflarında gür ağaçlar altında gölgelenirken özel konuğumuz Ali Nihad Tarlan'a koşmuş, *"Zülfün altında gelir bir gün hatun didim ana/ Ol yılan ayağıdır anı gören sultân olur"* beytinin ardındaki inanışı sormuştum. Tarlan da Zâti'yi anarak yılanın talihsizliği hikâyesine değinmişti: Divan şairleri

sevgililerinin yüzündeki ayva tüylerine benzeyen tüyleri örten zülüflerini siyah olduğu için yılanı, ayva tüylerini ise yılanların ayaklarına benzetirler. İşte bu yılanın ayakları olduğuna tanık olanlar cennetliktir. Hoş bir inanış. Şair Zâti'yi örnek aldığımın dolaylı muskaya da bulaştım. Yazdıklarım kendimi çarptı. İçinizde ayna falına (aynanın kehanet mekânı olduğunu aklınızdan çıkarmayın) bakan da vardır, suya bakanın kendini gördüğü gibi aynaya bakan da kendini görür. Baki'nin kehaneti sarayın avlusundaki mermerlerin parlaklığına (elbette aynaların parlaklığıyla kıyaslanır) bağlıdır: *"Âyinedir ki süret-i ikbâli gösterir/ Sahn-ı sarây-ı devleti ferşinde her ruhâm"*

Fal üstüne yazanlar mutluluğu yakalayamazmış. Okuyanlar da mutsuzluk gölünde çırpınmış. Ey yıldızname, tefeülname, kehanetname okuyanlar aklınıza mukayyet olun, yayımlandığı gün unutulmuş kitaplar için kehanette de bulunmayın. Stendhal'ı ayrı bir yere koyuyorum. O kendi kitabı için ne zaman okunacağı ve anlaşılacağı konusunda ciddi bir kehanette bulunur, kehaneti tutar. Anatole France'ın hakkını yemeyelim. Ben Tomris Uyar'ın yalancısıyım. Anatole France'ın Jack London'ın Demir Ökçe'sine kehanette bulunması alkışlanmaya değer. Aynı Anatole France, Penguenler Adası'nda penguenlerin insana dönüştükten sonraki amansız mücadelelerini anlatır ki sözde kâhinliği orada son bulur. Galeano da *"Ve Günler Yürümeye Başladı"*da Girolamo Cardano'nun kehanetinden söz eder. Cardona, İsa'nın kaderinin yıldızlarda yazılı olduğunu söylemesiyle kendisini hapiste bulur. Çıkınca, *"21 Eylül 1576 günü öleceğim."* der ve kehaneti gerçekleşir. Uyar, Antoine de Saint-Exupery'yi de günümüzün "zaman" anlayışı konusundaki öngörüsüyle göklere çıkarır. Uyar bunlarla kalmaz, Türk okurlarına John Berger'in G adlı romanını kazandırır. Romanın "BÜYÜK AMAXOSA YANILSAMASI" başlığında Güney Afrika halkının kehanet yüzünden ne hallere geldiği anlatılır. Bizim Cemal Süreya'nın "Kehanet 1985"ine (Lokman şairinin hayatını/ Yedi kırlangıcın hayatı kadar/ Altısını ardı ardına yaşadın/ Yedi kırlangıcın daha var.) uzansam altmış üç yıllık dileği yarı yolda kalır. Görelim hânım, Cemal Süreya ne anlatır:

"Evet. Üç yıl önce çok karamsardım. Kendime göre bir ömür uzunluğu biçmiştim. O şiiir O'dur. Bunun için Lokman Hekim söylencesinden çıkış yaptım. Lokman Hekim'e uzun ömür verilmiş. Ve bunu kendisinin saptaması istenmişti. O da çok yaşayan bir kuşun, kartalın 80 yıl yaşadığı varsayılmış o çağda. Lokman Hekim yedi kartalın hayatını ardı ardına yaşamış. 7x80= 560. Beş yüz altmış yıl yaşamış. Ben de kendime kırlangıcı seçmişim. Yedi kırlangıcın hayatını art arda yaşamalıyım. Biliyorsun kırlangıç dokuz yıl yaşar. Gerisini hesapla işte." Bir de kehanetle hakikat arasındaki çizginin ortadan kalkacağı (Theodor Reik'in Aşk ve Şehvet Üstüne'sinde) durumlar vardır: *"Önde gelen bir Fransız yazarı rasathaneye gider. Orada, onun bir arkadaşı olan astrolog, üzerindeki yıldızlı dünyanın harikalarını ona anlatır. Astrolog, aynı zamanda, milyonlarca yıl sonra güneşin ısısının azalacağına ve yeryüzündeki tüm yaşamın yok olacağına da değinir."* Bizanslı tarihçi Laonicus Chalcondyles'in (1423-1490?) Kehanetler Kitabı'nın yayımlanmasında emeği geçen Aytunç Altındal'ın bir açıklamasına yer verelim: *"Kehanetlerde, Fatih Sultan Mehmet'ten sonraki 16. padişah döneminde Osmanlı Devleti'nin 'içeriden' çökmeye başlayacağı ve padişahın kendi adamlarınca devrileceği öngörülmüştür. Bu gerçekleşmiş ve Padişah III. Ahmet (16.) 29 Eylül 1730'da Arnavut ve Hristiyan asıllı Yeniçeri Patrona Halil'in başlattığı isyan sırasında tahttan indirilerek yok edilmiştir."* →

Burak TOKCAN

SON KESİKLER

I.
bütün aşkların
ilk çağıdır
yalnızlık

II.
incelir nefesi
okyanusun
uyurken

III.
nereye dönse
kaçamaz kendinden
kum tanesi

IV.
paramparça
gölge
ya uzarsa düne

V.
kime bakıyorduk
içimizdeki
aynadan

VI.
göç başlayacak
bir gün
unutulan resimlere

VII.
sormadılar
suya
ilk sözünü yangının

VIII.
narindir yaşamak
kırılıp
dökülebilir bir nehre

Patrona Halillerin başına gelenleri okuyunca dünyayı başışlasalar da -söz veriyorum- ırklamayacağım, kehanette bulunmayacağım.

Gülçin Yağmur AKBULUT

SINIRSIZ AYNALAR

Ölümün kardeşidir ayrılık
yakar pınarları kurutur toprağı
kasırgalar estirir can evinde

Hayatın içinden her kımlıtya
okşayarak bakan
gözlerin göz değildir artık

Sabahın kapısında ısrarla bekler
zehir eder akşamlarını
örselenmiş bir çiçeğin hıçkırığı

Unutulmuş patika yollarda
koluna giren bir sonbaharın
izini sürersin fark etmeden

Özenle suladığın o gül
büker narin boynunu
uçurumlar geçer düşlerinden

Bir kırık şarkının orta yerinde
döner durur yorgun ömrün
arsız aynalar hep onu söyler

Seher ÖZKÖK

YUSUF

Saçları rüzgârda bir kız çizdim yalnızlığıma
Göl kenarlarına gittim, yürüdüm suya
Masal bu ya inandım uykuya
Rüyayla sarmalanan o kuytuya
Kuyulara indim, orada da bendim
Dedim ama ben olmaya geldim
Çölde susuz mecnun kuşsuz bir şiirdim
Kuşkusuz bildim kendimi
Gözümden kendime indim
Züleyha nasıl sevdiyse Yusufu
Sen beni öyle sevdin
İftiraydı bana işte hep aşk yeminin
Zindandan geldim ben
Zindanlarda sendim
Benzedim garip bir hayvana
Küstüm içimdeki yalnızca
Ve taptım sana arsızlığına
Yusuftum, kuytuydum, kuyuydum
Göğü görünce ve bakınca ona yalnız
Seni kaburgamda kuruttum
Seni sonsuza dek unuttum

BOŞLUKTA SAVRULAN KÂĞIT MENDİL

Hasan EFE

KÂĞIT MENDİL

sonsuz dek
hep genç
bitimsiz güzel günler
öyle sürececek sandım

nasıl da yanılmışım
buruşturup attığım
kâğıt mendil kadarmış hayat

yaşlanınca öğrendim
soluduğum her soluğun
bir defalık olduğunu

geçen günleri hayâl etmek
aramaktır
ne bulacağım:

kurumuş
üstündeki izler silinmiş
bir kâğıt mendil

Nihat Ziyalan

Çantada keklik! Her an elimizin altında, cebimizde masamızda, odamızda nerede gereksinim varsa oradadır “kâğıt mendil!” Elimizi yıkadıktan sonra kurulamak, yemekte ağzımızı silmek, üşütünce burumuzu temizlemek için onsuz edemeyiz. Her ne kadar yaygın kullanımı olsa da ben yine bez mendil taşıyım yanımda. Onun yeri ayrı.

Nihat Ziyalan’ın yukarıdaki *Kâğıt Mendil* şiiri soyut bir kavramı karşılar. Bir de tertemiz bir yaşamın geçen yıllar içerisinde kirlenip atılması...

Biz nasıl anlam yüklersek!

Oysa hayatı (yaşam), bu kadar hafif ve yeğni olduğu için mi ilişkilendirmiş mendille? diye de düşündürüyor bizi şair.

Şiir örgüsündeki öykümsü algı olumsuz olsa da biz bunu *gelişim sürecinde* alınan yol olarak da düşünebiliriz. Burada mendilin rengi belirtilmemişse de genellikle bizim zihnimizdeki görüntü beyazdır. Beyazın çağrışımı okura temiz, saf, güzel ve iyi olarak yansır.

Beş bölümden oluşan şiirin kurgusunda ilk bölüm dört, diğer bölümler de üç dizedir.

Sanıyla başlayan ilk bölüm, alt bölümlere indiğinde bu yanılmanın derinleştiğini sezdiriyor.

sonsuz dek
hep genç
bitimsiz güzel günler
öyle sürececek sandım (Vurgu bana ait, HE)

Dördüncü bölümde **sanı** gerçeklikle karşılaşır. Şair *son dizedeki* sorunun yanıtını yine *son bölümde* verir.

geçen günleri hayal etmek
aramaktır
ne bulacağım:

Üçüncü dizedeki (*ne bulacağım:*) soru öbeğinin yanıtını da şair son bölümde verir. Bu bağlantıyı yukarıdaki bölümlerde anlam, imge, imgelem akışlarıyla yaparken burada yine aynı öğeleri kullanır daha da belirginleştirmek için dilbilimsel bir etki öne çıkarır yani iki nokta üst üste imi ile. Bu aynı zamanda dördüncü bölümdeki sorunun, öte yandan da üst bölümlerdeki **sanıların** açıklamasını ortaya koyar.

kurumuş
üstündeki izler silinmiş
bir kâğıt mendil

Sonunda yaşam bitmemiş ama canlılık kuraklığa evrilmiştir. Ziyalan’ın akıcı ve kıvrak dize çağrışımları okuru şiirin öznesiyle iç içe geçiriyor.

Kullanılan mendil metaforunun bir özelliği yukarıda değinilmişti. Şiir bütünlüğünde bakılırsa yaşamın sonuna doğru hayat tatsız ve kuru olmaktan öteye gitmiyor. Burada kuruyan bizleriz. Geçmişle gelecek arasındaki bağlar eskisi gibi olmuyor ve olmayacak. Bunun nedenleri üzerinde durulmasa da bizler biliyoruz ki insanlar yaş aldıkça bedenlerindeki kaslar zayıflıyor. Beynindeki nöron örüntüleri azalıyor, bellekteki işlevsel hız yavaşlamaya başlıyor, sosyal ilişkiler daralıyor.

Biz ne yaparsak yapalım hiçbir şey aynı kalmıyor. “...buruşturup atılan / kâğıt mendil kadar” olan “hayât” ın insanı “nasıl da yanıldı” nı “yaşlanınca öğrendiğimizde / ...her soluğun / bir defalık olduğunu” bilince artık yaşamdaki “...izler silinmiş” oluyor.

İnançlar, kabuller, yargılar, zanlar ve anlamla ilgili her şey yani zihin araçları, bizi biz yapan asal yönlendirici gücü oluşturuyor. Bu nedenle zihinsel anlam örüntüsü değiştiğinde davranışlar da değişiyor. Yaşamın gerçekliğinde dış etmenler bizi az çok yönlendirse de bizler genellikle kendi davranışlarımız ve onların olumlu olumsuz yansımalarını ilgi gördüğümüz “dış etmenlere” bağlarız. Aslında bu bir temel reflekstir.

Bizler kendi anlam dünyamızın, dışımızdaki dünyayı şekillendiren hatta oluşturan, temel etken olduğunu fark etmemiz o kadar kolay değildir. İyi ya da kötü, güzel veya çirkin gibi ayrımlarla etiketlediğimiz zihin yapımız, genellikle bize her zaman ona yüklediğimiz anlam ve yaşam öykülerine göre yanıt verir.

Sonuçta bizler akıl ve anlam dünyasında var olan bir canlıyız.

Bazen de kendi anlam dünyamızın dar sınırları içinde sıkışarak hareketsiz kalabiliyoruz.

Şair, her ne kadar,

sonsuz dek
hep genç
bitimsiz güzel günler

öyle sürececek sandım, dese de bizler bu sanının yaşamın temel gerçeği olduğunu fark etmeliyiz.

Öte yandan “soluduğum(-uz) her soluğun / bir defalık olduğunu” bilerek dünyanın kurgusal kurallarına göre hareket edebiliriz.

Kaynaklar:

- 1.Sarmal Çevrim Dergisi, Nihat Ziyalan (Hayat Dedigin üst başlıklı sayfadan), sf. 4, s 37 Ocak-Şubat 2024
- 2.Sinan Canan/Sesil Pir, İnsan Odaklı Liderlik, 6. Bas. Tutukitap, Ocak 2024, İstanbul

Bahadır ÖZDEMİR

ÖLÜ KUŞLARDAN SONRA

şu kan kırmızı ırmak
zamansız yağmurlarda
siyanür ve demirden
ağıtlar devşiriyor
ve gecenin teninden
asit soluyan bir sis

aşağı şehirlerde
parti minibüsleri
yüz desibel cümleler
gün boyu kol geziyor
her bakışta kaygı var
her yol ağzında polis

gözlerini dondurup
baş gidelim diyorsun
zehirden yalanlardan
ve göçten uzaklara
ne insan istiyorsun
ne melek ne de iblis

barajı geçiyoruz
tanrılardan bulaşmış
altın bağımlı genden
kaçış yok biliyoruz
ve köle yazgısından
isyan yalnızca bir his

Sinan KABAN

ÇARŞININ HALİ

Kim çalışıyor bu şehirde
Gündüz vakti bütün çayhaneler
İskambil kokuyor
Deli benim o belli de
Cümle âlem kârhaneden mi geçinir

Ama kim çalışıyor bu şehirde
Birileri işe gitmiş olmalı
Yollarda mı bayram herkes mi zengin
Bu kadar çocukla
Toptan mı emekliyiz

Tek çalışan babam mıydı
Vergi ayracında devletin
Harçlığımdan kesip yatırmış
Yatıyor huzurla bir tenhada
Yurttaş olmak bize kalmıştı

Kim ama kim çalışıyor bu şehirde
Cumartesi değil pazar değil
Mesai öldü de
O kırk yıllık arkadaşı
Benim mi haberim olmadı

Şerif TEZGÖRENLER

TEK TÜK / 10

- 1 / Saçları samur atlas
- 2 / Dudakları kıvılcım ateş
- 3 / Bir kış gelmişti
Hiç gitmemiştiki sanki
- 4 / Çölde bir ahu yalınayak
Çıplak kalbi güneşe duyarlı
- 5 / Süzülür bir mavi düş
dudaklarından kulaklarına
- 6 / Hüzün esmer bir bulut
- 7 / Bir kızıl lav çiçeği
- 8 / Tir tir yaprak
Kışta mı yazda mı
- 9 / Sabah belki karıştırır
Geceyi
- 10 / Sen bana kış gibi
Gelmiştin
Şimdi neden soğudun
Yaz gibi
- 11 / Bir cümlem bile yok
Diyordun
Sözün sakındığı nedir ki
- 12 / Bir örtülü perçem
Kaç sır eder
- 13 / Sarı soluk sarmaşıklar
Ateş böceği suskun
Dal kızıl dal kavruk

Hasan Hüseyin ÖZBUNAR

SUÇ

Tamam
Kızma, Tanrım
İtiraf ediyorum
Umutlarımı kaybetmedim
Umutlarımı öldürdüm

Suçluyum Tanrım
Ama sen de şunu kabul et
Ben suçluysam şayet
Sen de
Dünya ahiret
Suç ortağımın

SADECE ŞİİR

Hüseyin Alemdar

- 1**
Ah Zülâl! Gökten yere indirdiğim şehri bile gezmedim
dolaşmadım ya,
bağışlanma bekleme benden--
sen yine de sararmış bir tomar mucizeyle gel bana,
öldüğümde(
)ben sevip okşayıp şiir diyeceğim onlara muhtemel,
Allah huzurunda!
- 2**
Harf harf, sözcük sözcük
oluş beşiği şiir dediğim
taş üstüne taş koyarkenki denge ve titizlik,
ki, taş da anlamlı şairini; şiir en çok da varoluş tekniği--
"Taş da güldür, bildiğim bu!"*
- 3**
Şiir hep vardır;
var'dan öte,
yok'ta bile. Tabii ki hayatta isen--
hayat şiiri, şiir hayatı anlamlandırır.
- 4**
Şiir ki, çok zaman hiçliğin çölünde--
şiire sor, söylesin:
İlkin gökyüzü, sonra ölüm yaşlanır.
- 5**
Ne mutlu doğuştan şair olanlara,
kırkından sonra peygamber olana--
çünkü ancak şiirle mümkün,
metafizik haz mahvolma ayrıcalığı!
- 6**
İlk buluşma ile son veda arasında merhamet ve şer boyunca
yürür şiir. Merhamet ve şer halkası kitaplara saklanır da şiir
şiir şirin görünür şairine bile: Sahi, acı sarı her kitaptaki en az
üç şiir dost görünse de biçare suçlu kılar şairini, bir türlü haklı
çikaramaz kendini şiir yaratıcısı--
*"Neden taş kırıyorsun diye soruyorlar boyuna
Bilmem ki ben türkü söylüyorum yalnızca
Gel haydi, dereye söyleyelim ilk buluşmamızı"****
- 7**
Şiir ve şiirlerim olmasa neyim ki ben, hiç; terütaze hiç--
Hiç mi dedim!, hiç dediğim şiir ırmağı, haz deltası, döllyatağı;
harf harf, sözcük sözcük, şiir şiir tertemiz kirlenip
yıkamalarım benim--
*"tümceleri sevişirken
hiç görmemiştim. sözcüklerin
memelerinde kurutuyordu
çamaşırlarını şair."*****
(Kire ve günaha b/aktım da beyaz beyaz kendime şair dedim!)
- 8**
Şimdi ve yarın demek kolay, söz vermek gibi. Aslolan dün ve
"dündeki şimdi", yaşamın ve şiirin ağırlı rengi--
dün'deki inci,
dün'deki yeni!
Sanma ki mendillerdeki kan sesleri kurudu, her şiir eskidi--
Edip abi bu, şiiriyle de bakışıyla da evire çevire döver seni!

9
Şiir; yenisi için menzili ve mucizeyi avuç içinde bükme, bükme, bükme, bükme. Yumruk açıldığında ilmek ilmek büküntüleri dikme: Kanağı uzakları yakın etme şiir.

10
Günün ömrünü uzatmaktır şiir--
Sahi nedir ki varoluş ve hiçlik kısacık günde?
Varoluş dediğin balkonda deniz birikintisi, hiçlikse emekleyen sonsuzluk holde; şiir, göğün gençlik hali balkonla hol arasında--
Şiir; odalara ve yatalara sığamama hali, şairin çıkışsızlık hali.
Annesi söz ve sözcük terzisi şairlerin daima fileli ve ütülüdür gömlekleri balkonlarında ve güne karşı--
*"annem terziydi benim
üç beş sözcük dikti ağzıma idris'ten
gelene günaydın gidene hoş geldin!"*****

11
Ne de olsa çocuk, şiir ne de olsa; büyüme isteğiyle küçük susmaları öğrenmiş en önce ikisi de: İkisi dediğim şiirçocuk, biraz ben biraz değil; gülmekle ağlamak arası. Ağzında bayram şekeri tadında gün kesikleri, aklında yılbaşı kumbarası kapma fikri; ben yaş aldıkça o yeni oyunlar bulma yeni sözcükler türetme mucidi. Sanki büyümüş de küçülmüş mucize sözcüğü; sessiz harflerden topaç yapmış oynuyor benimle, hiç büyümemen için--
*"çocuklar bayramlık şiirleriyle oynar
yan yana üç nokta dizen kazanır
ben de oynadım çocukken
hiç bitmiyor mübarek!"******

12
Tensel ölüm, tinsel dirim;
boğumlu günde bile şiir bu. Neyse ki,
ölüm ve dirim kadar genç şiir ve haziran--
Şiir ve şair duruşum ne yapsam haziran hüznü.

13
Şiir; ceylan hızı, şehirde bile.
Şiir; kraliçe hazzı, dağda bile!

14
Şiir; kayboluşta bulunmuşun ışığı,
yeniden ve sonsuz kayboluş--
gizli yapıtlarda bile!

15
Şiir çokça arayış, en çok da bulamayışın ta kendisidir. İç sesiyle "buldum!" diye haykıran şairlerin başında İlhan Berk gelir, onda bile bulamayışın yası-yarası bulduklarından katbekat fazladır. Ah şu şiirin kilit(:li) dili!

16
Şiir; boşluk duygusuyla varoluşu eşleme, hiçliği eşleme sanatı. Eşleme ve eşelemekte üstüme yoktur. Şiir, varoluş-hiçlik merdivenlerini çıkarken basamak basamak şairin kendini dinleme ritüeli: Boşluklardan başka kimim var!

17
Sözcüklerin dini, dizenin namusu yazdıka şiire ait oldum, yazı dindarı olmak bu olsa gerek. Kırk yıldır bilenecek ve gözyaşı dökerek günbegün yazdığımı yeni fark ettim. Bir şey daha: Sonsuzluk hazzı bekârlık namusu bir tek şiirde var!

18
Şiir esvaplarım için
ben şimdi kendimi ölçüp biçiyorsam

bunun adı bir yerde korku:
Şiir ki; doğum, düğüm ve ölüm lekesi
tıpkı aşk gibi!

19

Şiir, cennet cehennem iki yılın dansı; cennetten kovulma,
cehennemden yapılma paradoksal haz. Cehennemın işvesi,
cennetin huysuzluğu ikisi de şiire dahil--
"İki kadim dil dönüyor ağzımda
Biri hece biri cümle kuruyor boğazımda
İkisini birden tüküreceğim
İkisini birden şiire değıdirmeden"*****

20

Mevcudiyet metafiziğı yatağında ve mistik esrimeler uzamında
deneysel şiirlerim dahil yazdığım her şiir bir anlama kendime
saklanma şiirlerimdir; her şair saklanmak ister, saklanmanın
hazzı bir başka: Tenin ve tinin susarak söylediklerini hiçbir
bıçak açmaz, iç içe kendine kilitli kırk defter olsa gerek şair
dediğın--
"Parmaklarımdır tarih, mürekkep ve hokka, o gri kalem,
yazsam hep sarmal-gece. Kimbilir hangi kapıdır, geçmiş
dolunaylar;
çalmayın! Açılmaz, kendime yazdığım mektuplar!"*****

21

Şiirin gizil gücüyle sarıl bana, sarmala beni;
hem sevap hem günahtr ya şiir, sevenler sevişenler ölmez
asla:
Şiir sayesinde ölümü bile yener aşk, ödülü ölümsüzlük--
"Sıcak bir kış getir bana
Uykumda sarılmam için!"*****

22

Tenin dediğini bir tek şiir duyar--
uzamda ve ürperişte, gecede ve karda,
hazda ve hızda
:enötede!

23

Şiiri diğer yazın türlerinden ayıran yegane özellik bedel ödeme
sanatı oluşu. Bu bedel ödeme karşılık beklemezsizin yazarak
yapılır, kanla yazılanı daha ilk şiirde ilk dizelerde kendini ele
verir. Otobiyografik başyapıtların daha çok şiire dair olması
bunun kanıtıdır, özellikle yapıtların ilk üçü irdelendiğinde; tek
ve yegane yapıtlarda kalmış özel şairlere hep şapka çıkardım.
Aslında susmayı ve gitmeyi deneyen şairlerin ilk şiirleridir
sonsuz dek onları okutan. Değil mi ki şiir önce gül, sonra kül,
külde açan gül sonra: Pirüpak oluşu ki ancak ve ancak ruhun
yıkanişında--
"Ruhlar incelsin şiirle ama kopmasın
Benimki bir kez koptu çünkü; yapıştıramadım!"*****

*Serdar Ünver
** Musa Öz
*** Fuat Çiftçi
**** İbrahim Tığ
***** Sertaç Çıralı
***** Elif Sofya
***** Turgay Kantürk
***** Ülkü Tamer
***** Osman Serhat Erkekli

Yokilçe Gebze, 10 Aralık 2023

KALDI

"mevsimler sensiz bir masal mıydı yoksa
denizin küskünlüğü maviye
güzün mutluluğı kışa"

paslı mezarda açan çiçekler gibiydik.
ışksız şehirlerde yaşlanan kuşlara döndük.
yıldız avlularında peri olmak istedik; ama olmadı.
olamadık.
üstümüzden uzun yazlar geçti.
kışlar eskidi.
yazgımı düşündüm.
düşündükçe kasıldı bedenim.
gökte asılı beyaz bulutlara tarçın renginde çiçekler çizdim.
yine de hüznlerim bende kaldı.

üşüyen dilimi susuşlarımda ısıttım.
siren sesleri gelirdi ölen çocukların cesetleri üzerinden.
hecelediğim beyaz türkülerimde, yorgun marşlar dökülürdü
koynuma.
taraçalarda dinlenen kerkenez kuşları, susuşumun
sonsuzluğunu beklerdi.
arsız bir irkilmeye seslenirdim geçmişime.
anılarım da bende kaldı.

ne müphem düşüncelerdir ki boğuluyorum serinliğinde
gecenin.
zorla güneş doğmakta sanki süslü saçlarına.
külçe külçe basamaklarıyla göğe uzanan bir merdivende
durup,
hayata karşı siper ettim yalnızlığıma.
karanlığın safir gerdanında, sabaha dönen dünyanın sırları
çıktı günışığına.
günışığı lekesizdi ve geri lezzeti bende kaldı.

doğrusu buysa, geceyi bekleme zaman!
esir olmayacağım artık renklere.
griyi de giyerim siyahı da çekerim içime.
gerisi hikâye, kime ne?
bırakın, öfkemi damıttığımı sansın kırmızı suskun güller.
nedensiz de ihanete uğrar insan.
özensiz yaşanan aşk gibidir ağız tadımız.
ne bir fazla ne bir eksik...
bundan böyle de yaşananlar iyisiyle kötüsüyle zaten bende
kaldı.

dönemem doğrularımından.
iz kalıyor hep içimde.
geçmişten gelmemeli hayat.
varlığını hissettiğim günahlarımdan sıyrılmam gerek.
önümde sorunlardan bir yumak.
paçama yapışmış benle geliyor.
sonu yok yürekte oluşan depremlerin.
zaten beden kökten titriyor.
tükendi sabır çanağım.
bıçağın kör kısmı sendeyken ey yaşam;
nedense keskin tarafı bende kaldı.

Yeprem TÜRK

Bazı okurların, eseri, bir cevşen, bir dua kitabı gibi koyunlarında taşıdıklarını biliyorum. En çok bu topraklara has bir konunun yine bu toprakların zevki, tutumu ve vezni içinde anlatılmış olmasının etkisi büyük bunda. Dostluk gibi çetin bir içeriğin, kendi kelimelerini, tamlamalarını ve önemlisi de tarihsel dimağını bularak dile gelmesi zaten hiç kuşkusuz, kitap hakkında gelişen bu tazime kapı açması beklenen bir şeydir. Bir şiiri, şiir yapan unsur öncelikle ilhamsa bir nesri de nesir yapan şey her şeyden evvel onun dimağıdır. Menşei bakımından, hiç kuşkusuz metnin hukuku bunu gerektirir. Özellikle düşünsel metinlerde bu yazın hakkı merkezî bir yer tutar. Ve bugünlere kalmış eski Doğulu ve Batılı kalemşörların metinlerinde eskimezlik mayasını çalan şeyin bu yazın hakkı olduğunu görüyoruz. Batının tüm kalburüstü yazarları bir meseleyi dile getirirlerken hem konu hem etik hem de estetik istinat açısından nasıl Latin ve Grek dimağından çıkış yapmışlarsa, Dostluk kitabı da bizim tarihsel dimağımızdan alıyor menşei. Kitaplar açısından 'survival of the fittest' biraz da eserin bu işleme tabii tutulmasına bağlıdır. Ve kitapta bu minvalde yani dimağ bakımından bir mücadele olduğu da kesin. Örneğin aynı eser içinde Gemuhluoğlu'nun 'Yahya Kemal'e itirazı da yine dimağ sebebiyledir. 'İman şevk olan zamanlar geçti' derken', biraz biraz ontolojinin artık şevk olduğu zamanları' ima etmeye çalışıyordu Yahya Kemal. Modern Türk yazınında değişen, dönüşen dimağı bu mısrayla hasbelkader haber etmişti, şair. Ama ne de olsa Fethi Gemuhluoğlu bizim Montaigne'imiz değildi. Modern Türk yazınında Montaigne'in zıttı bir kişilik varsa o da Fethi Gemuhluoğlu'dur. Birçok benzerliklerine rağmen öyledir. İkisi de politikacıların, aristokratların içindedir. Gemuhluoğlu, aynı zamanda halkın içinde. Ancak birinin yazınsal dimağı ontoloji iken diğerkinin de din, iman. Ve ikisi de şuur bakımından klasikçi. Ama Gemuhluoğlu daha bütünlükçü, daha samimi. Montaigne, diğerkâm değil, bencil mesela. Gemuhluoğlu ise tam bir ağabey. Kendisini adanmış. Montaigne daldan dala halbuki Gemuhluoğlu konu açısından tek bir fikir tek bir imge ve tek bir şuur. Montaigne'de böyle olağan bir süre ve bütünlükte uzun yol kat etmiş bir metin göremezsiniz. Tema, Dostluk'ta, Haz. Ebubekir ile başlar, Ahmet Amiş Efendi'ye dek salınır. Konuşmanın ya da yazının temelinde tam Anadolu dimağı var. Konuşma, bir motif gibi, Sevr mağarasından el alır, Anadolu'nun yeşilliklerine, dağlarına, bozkırlarına dek uzanır. Konu, bir coğrafi kutup iklimi içinde 'efradını cami ağyarını mani' şeklinde toparlanır. Tanrı'ya dost, bedene dost, insana dost, varlığa dost, vahdete dost, tarihe dost, coğrafyaya dost... Dostluk gibi bu denli sonsuzluğun sınırlarına dayanan bir kavramı ve duyguyu tüm gerçekliği, tarihi kökleri ve tedailerıyla küçücük bir kitapçıkta açabilmek, gösterebilmek müellif adına büyük bir başarıdır. Ve Dostluk kitabı, irticalen de olsa, bir metinde bir vezin nasıl yürütülür ya da nasıl konuşturulur, bu soruların cevaplarını vermiş bir eserdir. Bu, beş on sayfalık eser için mahz-ı vezin desek yeridir. Ya da eser-i tayyibe. Ve bu başarı, yazarın yazmak istediği konuyu kendi yazınsal ve düşünsel vezni içinde açmasından gelmektedir. Avrupai yazın vezni ile Sosyalist veznin hüküm sürdüğü bir edebiyat vadisinde kendi kelimelerine, duygusuna ve biçimine konsantre olarak kendi tarihsel yazın veznini ve dimağını eserine yedirmiş yazar modern Türk edebiyatında oysa çok azdır. Bu küçücük kıymet biçilmez kitapçık için tek kusur, Arapça ve Farsça kelimelerin sıklaştırılmış olmasıdır, diyebiliriz.

UMUT EZGİSİ

bir yerlerde savaşlarda ölüyorsa çocuklar
duygularımız ne işe yarar?
yas takvimi hiç değişmez
o büyük cellatlar hâlâ aç!
zamanın tenini acıyla ıslatan
ne sinsi katildir para
taşlar suskun sular alıngansa insan ne işe yarar?

hayatı eski tarih sayfalarından sökülen
matemler büyüttü
nicedir diller yorgun

silah tüccarları sevgileri ezer
aşk göç eder kıyısı olmayan yangına
gözlerin kan kuyusu Gazze
sokağın nefesi delik deşik
kadınlar üşümekten küçülen kentlerinde öldüler

hayatı tamir eden rüzgâr o ıtır damlası umut
bütün yalnızlıklar kollarını açtı bekliyor gel

Mervan Ari SUNCA

ISMARLAMA TÜRKÜNÜN SON
YİRMİ ÜÇ SANİYESİ

*her şeyin üstünü sessiz bir ağlamayla örtmek üzere
doğanların diyagonal kaygısı.*

bu şarkıda çok atlı koşar artık.
çok kişi vurur birbirini,
yine anlamına erişir ölmek

gelip durdu karşımda
daha dün kemale ermiş gibi.
bir saat, on yedi dakika, yirmi üç saniye önce ölmemiş gibi
tuttu ellerimden.
şimdi mintan giymek, söz kesmek,
tutup kolundan dışarı atmak kaburgana yaslanmış amca
figürünü
her şey dün olduğundan daha çirkindir.
bugün olan hiçbir şey de türkân şoray'a benzemez zaten.

henüz gerekli kıymete erişmemiş bilimsel kuramlara
benziyor
bir başkasına ait şifonyerle tokalaşmak.
damarımda gezinen de bir başkasının asilidir
haliyle yabancı olmak;
elinle yokladığın zaman bulamadığın annenin,
bulamadığın tülbendiyle başlar.

şerefli bir amirale çıkmadıysa adın
yaşamak, babanın tarlası gibi dünyada
pek de kolay değildir.

*"senin şiirin iş yapmaz
türkün, ismarlamadır
ölümün yirmi üç saniye gecikmiştir
hiç var olmadın bile derler sana"*

Sinan KARADENİZ

RAHİP

Sabah oldu su koy, zamana oyna
Anlar uyurken iş aşır, sessizliğe doy
Kapıda karşıladığın gün acı da olsa
Harabenin altındaki defineye inan

Darp izi olabilir etinde, ruhunda kader
Ne varsa düşen payına kabul et, sahiplen
Yoksa senin değildir, neyin olsa çürür
Yanarken susan rahipler gibi yaşa, acı gül

Dostlar mı göçtü hüznün mü kaldı tek elde
Dalların yine çiçekleneceği günü bekle
Surete değil öze bak bunları görürsün
Yeni aşklar, yeni sevdalar var dönemeçte

Alaca karanlığı mı çöktü hayatın üzülme
Belaya gülersen bilgilerden olursun
Her gününe bir ömür katmak istersen
Hale rıza göster bereket bulursun

Diyojen gibi gölgeden kaç koru kendini
Ateşe atılırken en güzel vekili an, bekle
Ballar balını buldum der ya Yunus Emre
Aynadaki güneşin yüzüne bak, soğur

Sabah oldu su koy, zamana oyna
Onlar uyurken iş aşır, sessizliğe doy

Fatsa, 21.02.2024

Bilge ÖNGÖRE

ŞEYTANİ ARZULAR

Aklını çelerken en çarpık günahlar
Ateşi ruhuna üflüyordu şeytani arzular
Yıldırım çarpsın ki yok günahım
Diye mırıldandı
Ölüm yağarken bu meydana
karışıyor gerçekle hayal
Haydi savaşım, demek kolay uzaklardan
Parçalanan bedenlerin parçaları
uçuşurken havada
ve zirvesinde çılgnlığım
emerken çivili acıları
sıkıysa çıkıp fanuslarınızdan gelin buraya
bir düşmeyle öldürmek oyununu bırakıp
yüz yüzyken 'savaşalım!' diye bağırabilin bakalım
Ant olsun o an silahınızı atıp
vazgeçersiniz can almaktan
Deşmekten iç organları
ve kalbinden vurmaktan
düşmanımız! dediğiniz insanları

O bir uzaylıydı gecenin koynunda sanki
Çünkü savaşa katılan herkes bilirdi
böyle düşüncelerin çıldırtıcı etkisini

Filiz Kalkışım ÇOLAK

TUTASTE

Gitme ,
kırağı vurmuş mayıs tomurcuklarına dargın göz
süzülüşlerinden seveyim
Saklandığın tayfımdan
kesintisiz yollarına çizileyim Tutaste!

Ah! Bende yeni yeni
dedekleşlerine haylaz cıvıltılarının
ayak seslerinde kanatlanan zerreciklerinden döküleyim

Yakutlarda hamlasın soluğun gitme
Suzidil seherlerden çağlayışlarına dürtüleyim

Sev sevmeler senin
Su perilerinin defne çığırın yırtıklarından ah
hep bana, bana aykırı kızıklarının ışıyışlarına öleyim e
kopeli
Düşselliğimin dere sarmaşığı
Güneş göğüste deldi delinecek
Tende beyaz gülüş lotuslar
Çivit çeken kaçışlarda örselenmiş sevaplar

Ah! Okşayışlarımda dalgalanmış serpintim
Seher vurmuş nazım benim
Bal yemiş dilleri ah peteğimde öpüşleri
Gün dönümlerinde kırılmış serseri kızım benim

İzi yıldızlarda nefesinin
Pisi pençelerinin yorgunluğunda naçiz hışlayışlar Tutaste
Eğ, budaklarında gül hatmilerinden döküleyim
Çalındığım iplerinden askılarımın meşkinde sıyrılayım/
mı

Sıtmaların döllensin yatağıma attığım çillerinde
Yeşillerinde elası gözbebeklerimin
sevdalandığım uysallığımdan öfkene filizleneyim

Ah! Tutaste mi majör ilentilerde bak çay çiçekleri
Reçinesinde yanmış çam çiyim
Parmak ucu dirilişlerde tiril tiril şevişler
Salınımlarında diş delfinyumlarının
boynu inen şafak aralığına sıkışayım

Ayaklarımın altından kalkan şavkına
Yelelerimden sen bakışlı kül kanadı savurayım
Kirpiklerinde çırpındığım işmarından
Az uzağına silkeleneyim
Ah Tutaste boşalsın baharlarından
boşalsın içime okyanuslarında sütlendiğim uyanışlar

E gâvur azması
Melez isketem göbeğimde şurubum çalkantımda akis
aldatanım
Yağdır, hareleri vaveylalarında çırılçıplak çırpınışlarımı
gusledeyim!

Notlar:

Tutaste: Ay ışığı (rumca)

Kopeli: Piç(rumca)

*Dedekleş: Yeni yürümeye çalışan bebek (Ağızlar Sözlüğü
Trabzon)*

Delfinyum: Çiçek

KORKUYU YEMEK VE YIKIMI
İÇERMEK
ANNE SEXTON /KİLİTLİ KAPILAR/
ÇEVİRİ: DİLEK DEĞERLİ

Hicran ASLAN

Sevgili şair arkadaşım Dilek Değerli'nin çevirisiyle Çekirdek Sanat Yayınlarından Ekim 2007'de yayımlanan Anne Sexton'un *Kilitli Kapılar* kitabını birkaç yıl önce okumuş ve Sexton hakkında araştırmalar yapmıştım. Kitap geçen haftalarda yeniden elime geçince; şiirlerini hayranlıkla okudum.

Sexton yıkıcı, nihilist, kanatarak ve kanayarak yazıyor. Yaşamdaki her şey onun öfkesinin malzemesi; en başta da kendisi. Çok sert ama asla erk barındıran bir dille yazmıyor. Öfkeyle sözcükleri sakınmadan ve sözcüklerden sakınmadan yazıyor. Ve bu alışkın olunan tonal sistemi kırarken; bir zincirle birbirine bağlı sözcüklerin zincirini kırıyor ve orda sözcüklere ve alışılmışı yeni bir kapı aralıyor. Bilindikliğin uykusundan uyandırıyor sözcükleri. Ve tam da o şaşkınlık anında anlık bir dizilim yaratıyor.

*Yüksek sesle söylerim,
İnsan kötüdür.
Yanması gereken
bir çiçektir insan,yüksek sesle söylerim.
İnsan
Çamurla dolu bir kuştur,
Yüksek sesle söylerim.
Ölüm bakınır kayıtsız bir gözle
Ve poposunu kaşır.(Auschwitz'den Sonra, sayfa 58)*

Ben Lokman Kurucu ve Neslihan Yalman şiirlerinde bu tarz gözü karalığı görüyorum. Burda mesele aykırı cümleler kurmak, küfretmek, karanlığı yeraltını övmek değil. Birçok kişi özellikle son dönemlerde yeraltı edebiyatı ve sanatı popülerken bunu yapıyor, yapmaya çalışıyor. Mesele bunu yaparken; karşı dururken, sözcükleri silkeleyip sarsarak kendine getirirken ya da kendinin farkında olmadığı bir kendine getirirken o ele avuca gelmez estetik düzlemi kurabilmek.

*Aşığım hâlâ sözcüklere.
Onlar, tavandan düşen güvercinler.
Onlar, kucağında oturan altı kutsal portakal.
(Sözcükler, sayfa 68)*

Sexton gerçekten bütün kabuklarından çıkarak neredeyse derisini bırakarak yapıyor bunu. Dünyaya rahatsız etmeye gelenlerden. Hegel'in bahsettiği içererek aşmak eylemi sanki kitap. Görmezden gelerek, üzerinden atlayarak, söyledim işte! dile getirdim rahatlığında vicdanını pışpışlayarak değil.

*Gözlerimin altındaki bu süt tavşanları
Diğerim yüreğimdeki teneke bir davula vurur.
Diğerim ben uyumaya çalıştıkça çamaşır asar.
O bir başmarmakseksidir.
Nefreti onu kahin yapar. (Diğeri 1972, 38-39)*

"Silgiler silerken kendileri de silinirler." diyen Ece Ayhan'ın cümlesinin şiirini bulmuş hali. Bu yazılan düzeni silerken kendinin de silineceğini göze alarak yazıyor. Ve her nasılsa bu barok ortamda mitolojik bir söylemde alttan yürütüyor kendini. Onun için söylenen kanatlı balık ve derisiz kadın söylemleri o kadar yerinde ki. Kabuğu üzerinden alınmış öyle yara bere... O tekrarın içinde kendini kayırıp, geriye kalanı kötüyerek değil kendisiyle beraber silmek eyleminde Sexton.

*Çok fazla hisseder yazan bir kadın
Bu kendinden geçişleri ve kehanetleri!
Bisikletler ve çocuklar ve adalar
Yeterli değildiler sanki; yas tutanlar ve dedikoducular
Ve sebzeler asla yeterli olmadılar sanki
Yıldızları uyarabileceğini düşünür
Bir yazar özelliikle bir casustur.
Sevgili aşk, ben o kızım. (Büyü, sayfa 23)*

Bazen sadece bir şiirin yazıldığı ve oracıkta duruyor olduğunu bilmek bile iyi gelir. Öyle saygı duyduğum bir çaba var ki dizelerinde; büyüme ve gerilim iç içe, hayat ve bu dayatılan sistem karşısında cinsiyet ve ona yüklenen her şeyden ölesiye nefret ederek yazıyor. Ve hayat karşısında yenilgiye mahkum olduğunu bilerek, defalarca elini bırakmak istediği hayatla bir şekilde yaşamaya mahkumdur. Her seferinde daha çok bilerek cinselliğe, üremeye, biriktirmeye, sahip olmaya ve edilmeye dış bileyerek tükenen Sexton kahkahalarla gülüyor tüm bu olup bitene.

*Kasaba yaşamıyor
Sıcak gökyüzünde boğulan bir kadın gibi
Siyah-saçlı bir kadının yukarı kaydığı yer dışında
Kasaba sessiz gece on bir yıldızla kayıyor.
Ah,yıldızlı yıldızlı gece!bu,nasıl
Ölmeyi istediğimdir. (Yıldızlı Gece, sayfa 15)*

Bu kahkahada bir başkaldırı vardır. İsyana ve başıbozukluğa teşfik. "Kahkahayla gülmek mekruhtur. Çok gülmek kalbi öldürür ve müminin değerini düşürür. " bakış açılarında da nanik yaparak çizdiğimiz imajın efendiliği altında köleleştirdiklerimize selam çakarak. "Ve ben merak ediyorum kırılğan şeylerin nasıl hayatta kaldıklarını" diyor kürtaj şiirinde. Psikiyatri tedavisi sırasında kendisine şiir yazmasını öneren Dr.Martin'i dinler ve yazar. Ödüller alır. Birçok işle ilgilenir modellik yapar. İşte o yenilgiye mahkum çaba içinde olan insanlar çok iyi işler çıkarır. Çünkü kaybedecek birşeyleri yoktur. Geçtiğimiz ay Adana'da yapılan kadın ve şiiri isimli panel'e Sexton'dan bir şiir okudum. Şairi ve kitabıda içeren konuşmamdan bir bölümü de buraya alıyorum.

Sanat en iyi ifade alanıdır. Yaşadığımız olumsuz olaylar, tek başına bütün dünyanın temsiline dönüşür. Bu umutsuzluktan kurtarmanın en iyi yolu sanattır. Çünkü ötekinin, kendiliğinden politik olanın, iyi ve güçlü görünmeye ve olmaya çalışmanın gerilimiyle yüklü olanın psikolojisini psikiyatri kliniklerinde, hayatın içinde, siyasi atmosferin içinde tartışma imkânı yoktur. Sanat toplumun delirttiğine, ucubeleştirdiğine psikiyatriden, sosyal medya platformlarından daha risksiz daha toleranslı, daha zaman kazandırıcı, daha anlaşılmalı odaklı ve pozitif imkânlar sunar. Her alanda yazmaya direnmeye devam.

Çünkü direniş estetik bir dövüş aracıdır.

SAFRANBOLU'NUN ZAMAN AYNASI

Gidişin kalbime sığmaz her yağmur damlasında
Biri unutsa
Adın en çok bende kalır
Saçlarımda papatya otursam Ulucami avlusuna
Güvercin resimleri çizsem
Ekmek kokusu gelse yine Cambaz Fırını'ndan

O çıkmaz sokakta hâlâ ip atlar çocukluğum
Ne gideni ne geleni tanır Hayalci Amca
Sevmedi babasını Zehra Abla gelin olunca da
En yakın komşumuz Macir Dramalı Sali
Doktor çıktı en sonunda

Sen hiç ölü kuşlara ağladın mı kışlık bot için
Kaç pare top atılır erkek çocuk doğunca
Çocukluğumun at arabaları camları kapaklı evler
Hiçbir yere sığmadı koynumdaki bu şehir
Sakladım babamın masallarına

Ayrılıklar en çok Hıdırlık'ta konuşuldu
Cincihan'ı haziran serinliği sarar akşamları
Üzüm Bağları Kalaycılar Çarşısı ah Arasta
Aşk neden hep bildim bileli gitmeli
Orda sana göre değil yalnız yaşlanmak
Neye yaradı kapıdaki "kim geldi penceresi"

Sahi nereye kayboldu sofadan uzanan gözler
Çıkmaz sokağın Flütçü Osman'ı nerede
Annem kalbini uyandırdı sızan ışığa baktıkça
Sesinde sekiz çocuk toplandı
Sonrası ağlamak neyim varsa hep mavi
Safranbolu'nun gecelerinde
Yıldızlara benzetirdim annemi

Birbirine küs birbirine uzak Tabakhane'de oturanlar
Kime bağışlandı yetim çocuk deri kokularıyla
Bir hastane odasına bırakıldı oyuncaksız
Büyüdü saksıya çiçekler dikti dağlara çıkmadan
Ne annesi bilir ne kardeşi
Defterden bir sırdaşı var içinin ağrısını alan

İğneler batıyor
Tenimi yırtı yırtı uyanıyorum her seste
Aklıma sıcak bir ölüm geliyor
Bir yanda Deniz boşluğun tam ortasında
Bir yanda gülüşün hüzne döner
Bilirdim bahar kokularını ne kadar sevdiğini
Gümüş Deresi sularında kaybolan bir garip Hasan

Görülme her şey hakikat cümle kursam acır
Dedeler Deresi'nde mutsuz öldü cüzamlı kız
Hangi acısı hafifledi yorgun bedende
Aşk dedikleri tel tel dökülmek miydi
Nereye gitsen gözlerimi koşturuyorum
Ellerin çığlığını keser
Belki yağmur başlar güzelleşir içine doğduğun ev

KOLEKTİVİZM VE CAMEL WHITE

*"İnsanoğlu değişim mahsulüdür
Sen bunu çok geç anladın
Senin göğsündeki geceyi kırdılar
Fikrinin çimen yerine bastılar"*

Mervan Ari Sunca

maymunun tüfek doğrultmasından mütevellit yediği dayağı
hafifletmek uğruna sarf ettiğim çaba,
metro istasyonunda alkışla karşılandı
tüfek doğrultulmanın ben olması kimsenin gücüne gitmediği
gibi
bu hırçın düellodan yarasız çıkmamın afallattığı insanlar
bana, sakalını kesmeyi beceremeyen,
kıllı bir ünlem işareti gibi baktılar
bakan insanlar,
bakmalarını meşrulaştırdığı vakit
bakan insanlardan oldum
içim ezildi, sormayın
sorarsanız ölürsünüz, kusuruma bakmayın
patlattığım çığlık beni ne halde gösterirse göstereceğim dedim
inanın inanmayın
bir şeyler diyenlere tüfeklerin doğrultulmasını
lisede tanıştığım yeşil gömleklilik arkadaşımından öğrendim
insanların sırtında işkenceyle gezebileceğini,
hafta sonları da gülünebileceğini,
jiletin bıyığa karşı onursuz mücadelesini,
nikola tesla'ya duyulan delikanlı nefreti
ben yeşil gömleklilik arkadaşımından öğrendim
unutanın unutulacağını
içim ezildi, kusuruma bakmayın

gel gelelim maymun haklı çıktı,
alkışlar ona gitti

annemin, önümdeki tabağı bitirmem konusunda uyardığı
seneler
geçip aynanın karşısına,
görevinin bu olmamasını hiçe sayıp
elime aldığım sopayla pir sultan abdal'lık oynadığım
zamanlar
gelen alkışların bana olduğu kanısında yandım
çocukken kanısında olmak allah'ın emriydi çünkü
-emirler yalnızca allah'ındı-

benimle bir alakası yok,
yeşil gömleklilik arkadaşımın cilalı laflarından dolayı
namluyla romantik ilişkiler
halk, tüfek, umut, yumruk, kavga
o cilalı laflardan bir kaçtı bunlar
-nereden aklıma geldiye-

YAHUDA ÖPÜCÜĞÜ

hakkıyla el bağlayıp boyun keserek bir sadık bende
kara yaşlara bürünmüş bir garip derviş
menzili fenafillah ayaklar mühür eşikte
beklerdi tek işaret
batından hem zahirden

cehennem ateşiyle yakıp kavurur aciz yerlerini
asla eksilmez inancı kefarete gününe
çark döner, iniltiler gerdanında kazık düğüm/
dili dudağı ah etmez haşa aman dilenmez
ne yârdan ne ağyardan ne yok kendinden

dört kapı kırk makam yetmiş bin âlem
bedeni benliği aşk yoluna serili şilte
soyunup çıkmış elinin kiri odundan ocağından
yüz sürsün yeter türabına
savrulsa da zerre zerre

hırkaaltı sultandır yutağında kuru ekmek
düğünü bayramı tacı mihrabı
haç değil hadis değil Mekke Hicaz Kudüs değil
O Belde
gözyaşları hem çöl hem umman, sabrı Süleyman'dan
giysin diye eynine hırka-ı kerameti

küller yeşersin orman sürünsün varsın azmetsin dağlar
ejder kuyruğunu yesin sindiği yerden
ne takdisci rahip Vaftizci Yahya ne son mesih
sûra üçüncü kez üfürse de İsrail
kollar açık fora yelken dikelir dalganın tepesinde

ömür dediğin kaşla göz arası bir kuru nefes
kalbine diş geçirmiş Yahuda öpücüğü
göğüs kafesinde durma büyürken çift kanca nefret
dilinde eksilmez dua
yeter ki düşmesin ayrı gayrı Sahib'in hayalinden

söz isyandı, şüphe isyan, fikir isyan, zikir isyan
beklerdi tetikte üç maymun sarsılmaz tevekkülle
kırkladı kutsadı sorgusuz özüne ihaneti
eşiğinde tam vaziyet derin bir muhabbetle
elleriyle çizdiği tebeşir çemberinin

ALİ ABİ ŞAHİT

reklam kuşağı

marşlar okunuyordu terk ettiğimizde
camlarından kara yağmurlar sızan soğuk salonları
tavanda
polyester bir kumaşa indirgenmiş bayraklar asılı
ve beyaz camda
rengârenk reklamlar vardı
ali abi şahit; herkes ayaktayken indik
hakikatin cehenneme ulanan basamaklarını

kayıp kuşak

“bizler
resmi tarihten bütünlemeye kalmış
öteki tarihin çocuklarıyız
sırtımızı ve kalbimizi döndük
herkesin dilinde tükürük tutmuş o yalana”

yalan kuşağı

ismi cihan harbi olmasa da
bütün dünyanın birbirine girdiği savaşları
televizyondan izleyerek büyüdük
muhtıraları, darbeleri
yahut
kanlı mayısları da görmemiştik üstelik
yine de kör olmuştu gözlerimiz
bileklerimize kurşun kalemlerle çizili kuşağımız
ne bir kavganın ne de bir itirazın eseri

gerçeklik kuşağı

“bayrağımızdaki kızılık
dövüşürken dökülen kandan değil
baharda kızaran güneşendir
kıpırmızı bir jilette kazıyacağız
damarlarımıza çöreklenen bu soluk zehri”

kamu spotu

reklamlara ve polyester bayraklara kanmayalım
çünkü ali abi şahit;
ne renk oldukları mühim değil camların

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok.
Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5– MUDANYA)
Yazışma ve posta kargo adresi : PK 68 16361 Ulucami – BURSA
E- Posta : akatalpa@hotmail.com
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685

İsteyen herkes akatalpa sitesinden kâğıt çıkışı alabilir.

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.